

DECIZIE
În numele Legii

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

01 august 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor,

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ion Guzun
Mariana Pitic
Ion Malanciuc

Grefieri

Victoria Melinte
Olesea Suduc
Vasile Andoni

Cu participarea:

reprezentantului reclamantului, avocatul
reprezentantul pârâtei, avocatul
în lipsa reclamantului

Petru Balan
Roger Gladei
Sergiu Osoianu

examinând în ședință de judecată publică, în procedura contenciosului administrativ, cererea de contestare depusă de Sergiu Osoianu, reprezentat de avocatul Petru Balan împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor cu privire la anularea deciziei nr. 12 din 06 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Sergiu Osoianu, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului,

Argumentele participanților la proces:

La 27 ianuarie 2023 Sergiu Osoianu, reprezentat de avocatul Petru Balan a depus cerere de contestare împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 12 din 06 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Sergiu Osoianu, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat dezacordul cu decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, susținând că este un act administrativ individual defavorabil ilegal.

În acest sens a relatat că în conformitate cu art. 8 alin. (4) lit. a) și lit. b) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație, Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Astfel, promovarea evaluării constituie un act administrativ individual obligatoriu, dar nu discreționar, iar întrunirea cumulativă a condițiilor din art. 8 alin. (2) și (4) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 generează obligația Comisei de evaluare de a emite o decizie favorabilă de promovare a candidatului la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, sub aspectul corespunderii criteriului de integritate financiară și etică.

Comisia de evaluare are doar o discreție procedurală, care se referă la investigarea și clarificarea stării de fapt din oficiu (și alte aspecte privind pregătirea și emiterea actului administrativ individual), fapt care nu implică atribuirea actului administrativ individual la cel discreționar.

Sergiu Osoianu a susținut că Comisia de evaluare nu a respectat principiul proporționalității, egalității de tratament și securității juridice, iar sintagmele „dubiu serios” constituie concepte juridice nedefinite, care constituie specificul dreptului administrativ, ele nu oferă discreție, dar o marjă de stabilire a faptelor de la abstract la concret și pe cale de aplicarea normelor cât mai adecvată.

Cu referire la ilegalitatea deciziei nr. 12 din 6 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Sergiu Osoianu, candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, reclamantul a menționat că acesta este axată pe următoarele aspecte:

1. „Dubii serioase” ale Comisiei de evaluare cu privire la conformitatea lui cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) și criteriul de integritate financiară conform art. 8 alin. (4) lit. b) și alin. (5) lit. c) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, în legătură cu acceptarea unei compensații în locul locuinței și primirea unui teren gratuit, dubii care nu ar fi fost înlăturate de către dânsul.

2. „Dubii serioase” ale Comisiei de evaluare cu privire la conformitatea lui cu criteriul de integritate financiară în temeiul art. 8 alin. (4), art. 8 alin. (5) lit. c), lit. d) și lit. e) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, aferent surselor de mijloace financiare pentru procurarea apartamentului său în anul 2014, îndoieli care nu ar fi fost înlăturate de către dânsul.

3. „Dubiile serioase” ale Comisiei de evaluare cu privire la corespunderea lui cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c) și criteriul de integritate financiară, conform art. 8 alin. (4) lit. a) și lit. b), alin. (5) lit. b), lit. c) și lit. d) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, cu privire la dezechilibrul de avere pentru anii 2016, 2018, 2021 și sursa de venit a numerarului concubinei declarat pentru anii 2016-2021, îndoieli care nu au fost înlăturate de către dânsul.

4. „Dubiile serioase” ale Comisiei de evaluare cu privire la conformitatea lui cu criteriul de integritate financiară în temeiul art. 8 alin. (4) lit. b), alin. (5) lit. d) și lit. e) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, aferent surselor de mijloace financiare pentru două donații, dubii care nu au fost înlăturate de către dânsul.

5. „Dubiile serioase” ale Comisiei de evaluare cu privire la conformitatea lui cu criteriul de integritate financiară și criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a), lit. b), alin. (5) lit. b) și lit. c) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, cu privire la nedeclararea de către dânsul a unui automobil, în modul stabilit de legislație în două declarații anuale, valoarea subestimată a două automobile și neplata impozitului pentru creșterea de capital pentru automobilul concubinei sale, îndoieli care nu au fost înlăturate de către dânsul.

A susținut reclamantul că, sunt neîntemeiate motivele și concluziile Comisiei de evaluare în partea ce ține de: acceptarea unei compensații în locul locuinței și primirea unui teren gratuit; îndoieli referitor la sursele de mijloace financiare pentru procurarea apartamentului în anul 2014; pretinsul dezechilibru de avere pentru anii 2016, 2018, 2021 și sursa de venit a numerarului concubinei sale declarat pentru anii 2016-2021; dubii referitor la sursele de mijloace financiare pentru două donații; nedeclararea unui automobil, în modul stabilit de legislație în două declarații anuale, valoarea subestimată a două automobile și neplata impozitului pentru creșterea de capital pentru automobilul concubinei sale.

Referitor la afirmațiile Comisiei de evaluare precum că în 2014 candidatul a ajuns la un acord de împăcare cu Primăria mun. Chișinău, în urma căruia la 5 februarie 2015 a primit compensație în mărime de 1.015.880 de lei în locul locuinței, fără o hotărâre judecătorească privind schimbarea modului de executare a hotărârii judecătorești din 2008, contrar prevederilor art. 252 alin. (1) din Codul de procedură civilă, reclamantul a susținut că aceste afirmații sunt îndoielnice, deoarece Comisia și-a arogat atribuții ale instanței de judecată, în condițiile în care acest acord de împăcare se bucură de o puternică prezumție de legalitate și nu a fost declarat ilegal.

Sergiu Osoianu a relatat că, deși, prin prisma art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv, totuși aceste prevederi nu îi oferă Comisiei de evaluare discreția absolută de a trata fapte/acte prezumate legale ca fiind ilegale sau dubioase. Executarea unei hotărâri judecătorești obligatorii în privința reclamantului nu mai poate fi pusă în discuție, după cum și modul de executare. Interpretarea în decizia contestată a acestui acord de împăcare cu Primăria mun. Chișinău ca fiind dubios sau contrar legii nu corespunde rigorilor de proporționalitate și marjei de exercitare a discreției administrative.

A susținut reclamantul că, sunt neîntemeiate afirmațiile Comisiei în sensul că Sergiu Osoianu a beneficiat de două programe de stat referitoare la locuințe pentru angajații din sistemul judiciar sau al procuraturii și a profitat de diferite programe, făcând acest lucru în mod deliberat, neinformând autoritățile din fiecare dintre

programele implicate cu privire la utilizarea celorlalte programe, deoarece la caz nu există nicio concluzie cu privire la ilegalitatea acțiunilor sale în exercitarea drepturilor sale civile, acordate de lege pentru calitățile oficiale pe care le-a deținut, interpretarea făcută de Comisie este tendențioasă.

În acest sens, Sergiu Osoianu a susținut că nu a beneficiat de două, trei sau mai multe programe de stat referitoare la acordarea locuințelor, acesta a acționat Primăria mun. Chișinău în instanța de judecată pentru acordarea spațiului locativ, în condiții generale, fapt confirmat prin dispozitivul hotărârii instanței de judecată, care ulterior a fost executat după 7 ani.

La fel, a evidențiat că nu există niciun text de lege care i-ar fi interzis să solicite atribuirea în or. Strășeni a unui lot de teren, chiar dacă anterior a beneficiat de compensație în mărime de 1.015.880 de lei în locul locuinței, or condițiile impuse de către Administrația Publică Locală Strășeni au fost respectate de către Sergiu Osoianu la depunerea cererii de acordare a terenului. Atribuirea de către autoritățile publice locale a loturilor pentru construcție în intravilan ține de discreția lor și vizează dezvoltarea localității. Mai mult, Codul funciar prevede că este permisă chiar și atribuirea repetată a loturilor de teren, doar că este condiționată de achitarea costului terenului.

A invocat că, sunt neîntemeiate și constatările Comisiei de evaluare precum că împrumutul de 270.000 lei de la o rudă a candidatului pe care candidatul l-a declarat în declarația sa anuală pentru anul 2014 și pe care l-a prezentat Comisiei ca sursă de mijloace financiare pentru achiziția apartamentului său în 2014 și că donații pe care le-a indicat în declarațiile sale anuale de 5.000 de EUR în 2017 donați concubinei sale și respectiv 7.000 de EUR donați candidatului în 2021 sunt nedocumentate, or Comisia de evaluare l-a sancționat și a pus în sarcina sa o serie de însărcinări nefirești în calitatea sa de candidat care pledează în fața Comisiei.

În opinia reclamantului aceste însărcinări sunt nefirești și exagerate pornind de la idee că nici acesta și nici rudele sale sau persoanele terțe cu care a interacționat nu au presupus și nici nu puteau presupune că în anul 2022 va fi creată o Comisie de vetting, și că trebuie să adopte o „etică fiscală” atât de pedantă, încât să arhiveze toate cecurile, facturile, recipisele și bonurile de plată, sau trebuie să documenteze strict și scris fiecare act juridic de împrumut, în pofida relațiilor apropiate sau de încredere.

A susținut că, a fost sancționat de către Comisia de evaluare pentru faptul că ruda sa nu a deținut o recipisă pentru un împrumut acordat în anul 2014, această exercitare a discreției administrative este arbitrară.

Reclamantul a menționat că, sintagma „dubii care nu au fost înlăturate de candidat” cu care operează Comisia de evaluare, că trebuie să se evalueze dacă acesta era în mod normal în măsură să înlătore aceste „dubii” ale Comisiei, pornind de la autorii tranzacțiilor, durata de timp scursă de la data lor, mărimea acestor tranzacții și faptul dacă reclamantul urma în mod obișnuit să prevadă faptul că va fi peste ani întrebare despre aceste detalii și probe privind aceste fapte.

A menționat reclamantul că, nu corespund realității constatările Comisiei de evaluare privind pretinsul dezechilibru de avere pentru anii 2016, 2018, 2021 și sursa de venit a numerarului concubinei sale declarat pentru anii 2016-2021, deoarece candidatul a contestat calculele Comisiei de evaluare și le-a calificat ca fiind greșite. În runda a 2-a de întrebări și răspunsuri a răspuns la toate neclaritățile privind veniturile sale în anii 2016, 2018 și 2021, prezentând Comisiei calculele care

corespund realității și sunt probate, potrivit datelor din declarațiile de avere și interese personale.

Reclamantul a evidențiat că, atunci când în discuție sunt calcule concrete, nu este suficient să se afirme că „există dubii”, este imperios să se probeze faptul că un calcul este corect, iar alt calcul este greșit. La caz, Comisia de evaluare nu a motivat de ce calculul prezentat de către Sergiu Osoianu este greșit.

În opinia reclamantului Comisia de evaluare și-a exercitat discreția cu re-credință și disproporționat referitor la sursele de venit, numerarul concubinei sale în perioada 2006-2021.

În acest context sunt relevante concluziile Comisiei de la Veneția care a subliniat riscul potrivit căruia: evaluarea patrimoniului candidaților va viza persoanele apropiate candidatului în sensul Legii nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale. Definiția persoanelor apropiate în temeiul legii respective ar trebui examinată pentru a se vedea dacă este relevantă și esențială în acest scop și pentru a se vedea dacă gama de persoane ar putea fi acoperită în mod realist în intervalul de timp restrâns prevăzut. Aceste persoane apropiate au drept de veto în ceea ce privește cooperarea lor cu evaluarea? În cazul în care răspunsul este afirmativ, aceste persoane au un rol important în facilitarea oportunităților legitime ale candidatului. Un membru de familie înstrăinat sau un fost asociat de afaceri ar putea folosi această putere pentru a zădărnici aspirațiile legitime ale candidatului. În cazul în care răspunsul la întrebarea anterioară este nu, terțul este pus în dificultate și se intervine în viața privată pentru un scop în care s-ar putea să nu aibă niciun interes. Din aceste motive, lista persoanelor apropiate trebuie să fie restrânsă și esențială.

În situația reclamantului Comisia de evaluare i-a opus, cu efect direct al dreptului său de a candida și de a fi ales în organele de autoadministrare judecătorească, conduita fiscală și diligența unei persoane terțe pe o durată mare de timp din 2006-2021. Acest fapt excede principiului proporționalității și reprezintă un exemplu de exercitare arbitrară a discreției.

Sergiu Osoianu a subliniat că, caracterul tendențios al Comisiei se manifestă și prin faptul că membrii comisiei și-au depășit competența, or Comisia a interpelat date despre candidat de la locurile anterioare de muncă începând cu anii 2000, având în competență verificarea candidatului doar până la 15 ani, adică începând cu anul 2007.

Cu referire la concluziile Comisiei de evaluare expuse în decizia nr. 12 din 06 ianuarie 2023 precum că candidatul nu și-a declarat autoturismul Mercedes Benz E220 în declarațiile sale anuale pentru anii 2012-2013 contrar prevederilor art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 1264 din 19 iulie 2002 aplicabil declarațiilor între anii 2012-2015, reclamantul a specificat că în chestionarul de integritate etică a furnizat un răspuns Comisiei de evaluare la acest aspect, din care a rezultat că a declarat acest automobil la data achiziționării lui, iar ulterior nu mai era obligat să o facă, deoarece în anul 2012 și 2013 subiecții declarării erau obligați să declare bunurile cumpărate în timpul perioadei de declarare, nu și bunurile care au fost cumpărate anterior perioadei de declarare și erau deja în posesie în perioada de declarare.

La acest capitol, a susținut că constatările și concluziile Comisiei de evaluare sunt contrare art. 137 alin. (3) și (4) din Codul administrativ, deoarece având obligația de a trata situații identice (nedeclararea) în mod identic, Comisia a exercitat discreția sa în mod diferit.

Cu referire la dubiile serioase ale Comisia de evaluare privind valoarea de achiziție a automobilului Honda CRV, indicată că în declarația anuală pentru 2014, de 150.000 de lei (estimativ 8.050 de EUR) și care cu cinci ani mai târziu, potrivit declarației din anul 2019, a fost vândut pentru suma de 177.030 de lei (estimativ 9.000 EUR), cu 27.030 lei (estimativ 1.300 EUR) mai mult decât plătit, fără a prezenta niciun document confirmativ cu privire la pretinsa stare de deteriorare a automobilului la cumpărare și preținsele costuri de reparație, reclamantul a remarcat că Comisia de evaluare i-a pus în sarcina lui însărcinări nefirești, fiind obligat să probeze, prin acte, lucrările de reparație a automobilului efectuate în anul 2014 și pe care l-a înstrăinat în anul 2019.

La caz, Comisia de evaluare nu a avut temeiuri să pună la îndoială că prețul declarat de vânzare al automobil nu ar fi fost unul rezonabil și proporțional pentru perioada când a avut loc vânzarea, or în susținerea faptului dat a prezentat și copia contractului de vânzare-cumpărare a automobilului în cauză.

Sergiu Osoianu a susținut că afirmația Comisiei precum că la acea perioadă de timp modele de automobile de acest gen se vindeau la suma de 9.500 de EUR este cel puțin ridicolă, iar pentru un observator cu adevărat independent și obiectiv această tranzacție nu ar urma să creeze careva dubii.

Cu referire la constatarea Comisiei de evaluare precum că a avut dubii serioase cu privire la respectarea de către concubina candidatului a obligației sale legale de a plăti impozitul pentru creșterea de capital, realizat din vânzarea automobilului, reclamantul a afirmat că Comisia de evaluare i-a opus, cu efect direct asupra dreptului său de a candida și de a fi ales în organele de autoadministrare judecătorească, conduita fiscală și diligența unei persoane terțe cu trei ani înaintea evaluării.

A menționat reclamantul că, dacă concubina sa ar fi admis careva omisiuni de declarare a unei creșteri de capital de la vânzarea unui automobil, trebuia să fie analizat dacă acest lucru: a) este atât de important pentru a opune concluziile Comisiei față de cariera lui; b) dacă dânsul a știut despre această nedeclarare sau a avut un rol în procesul de nedeclarare a creșterii de capital de către concubina sa; c) dacă organul fiscal a verificat sau nu acest aspect.

Sergiu Osoianu a considerat că superficialitatea cu care Comisia a tratat acest aspect în decizia contestată denotă că a fost încălcat principiul proporționalității și că în motivarea sa Comisia a exercitat arbitrar dreptul său discreționar.

Reclamantul și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor articolelor 5, 10, 11, 16, 17, 21, 22, 29, 85, 92, 132, 137, 206 alin. (1) lit. a), 209 alin. (1) și (2), 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, Legii nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, art. 14 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544 din 20 iulie 1995, art. 231 din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514 din 6 iulie 1995.

A solicitat Sergiu Osoianu admiterea acțiunii, anularea deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 12 din 06 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Sergiu Osoianu, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și dispunerea evaluării sale.

Ulterior, la 07 februarie 2023, Sergiu Osoianu, reprezentat de avocatul Petru Balan a depus cerere de completare/suplinită a cererii de contestare depusă la 27

ianuarie 2023, împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 12 din 06 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Sergiu Osoianu și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

În motivarea cererii de completare/suplinită a cererii de contestare a invocat că suplimentar motivelor invocate în acțiunea inițială de contencios administrativ, prin prezentul supliment comunică instanței de judecată următoarele motive relevante admiterii acțiunii și anume că evaluarea integrității reclamantului s-a făcut de persoane necunoscute acestuia alese în mod secret/confidențial în Secretariatul Comisiei de evaluare. De asemenea, a considerat că, evaluarea reclamantului s-a făcut de către persoane care nu întrunesc minimul de integritate etică și financiară pentru a avea calitatea de membru al unei Comisii care se pretinde independentă și formată din membri integri.

A relevat faptul că aceste persoane au fost selectate în calitate de membri ai Comisiei ce evaluare nu înlătură dubiile reclamantului, formate din surse publice, conform căreia membri desemnați ai Comisiei nu se bucură de cel mai înalt nivel de integritate etică și financiară și de cel mai înalt nivel de independentă, pentru a aprecia nivelul de integritate etică și financiară al reclamantului.

În acest sens a notat că, conform art. 5 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, membrul Comisiei de evaluare trebuie să corespundă următoarelor cerințe: a) are studii superioare; b) are o reputație ireproșabilă; c) are cel puțin 10 ani de experiență în unul sau mai multe dintre următoarele domenii: juridic, economic, fiscal, al investigării infracțiunilor de corupție și celor conexe corupției, al verificării integrității; d) nu a deținut funcția de deputat în Parlament sau de membru al Guvernului în ultimii 3 ani; e) nu a făcut parte dintr-un partid politic în ultimii 3 ani; f) nu a deținut funcția de judecător sau procuror în Republica Moldova în ultimii 3 ani; g) nu a fost membru al organelor prevăzute la art.2 alin.(1) în ultimii 3 ani; h) cunoaște la un nivel suficient limba engleză.

Prin urmare a menționat că fără a intra la acest moment în detalii privind calitățile membrilor Comisiei de evaluare desemnați din rândul unor cetățeni străini, vom comunica instanței de judecată informații publice care denotă lipsa de integritate a unor membri ai Comisiei de evaluare care au evaluat reclamantul, și care, din aceste motive nu au întrunit condițiile legale și nici nu au avut dreptul (cel puțin etic) să o facă.

Prin referința depusă la 31 ianuarie 2023 Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a solicitat respingerea cererii de contestare înaintată de Sergiu Osoianu.

În referință Comisia independentă de evaluare a invocat că decizia nr. 12 din 06 ianuarie 2023 este legală și nu încalcă drepturile și interesele legale ale reclamantului, executând cu diligență și bună-credință toate obligațiile atribuite în sarcina sa prin Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Comisia de evaluare a specificat că în faza inițială, este în obligația Comisiei de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale prevăzute de Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților

la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, și cu respectarea obligațiilor legale, însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare.

La caz, Comisia de evaluare, constatând anumite neclarități, a oferit lui Sergiu Osoianu posibilitatea de a le elucida, prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare, oferindu-i pentru aceasta un termen suficient, ori în procesul de evaluare sarcina probațiunii trece pe seama candidatului.

Comisia de evaluare a explicat că procesul de evaluare a integrității, dar și decizia contestată nu afectează statutul profesional al candidatului, or, Comisia efectuează evaluarea integrității candidaților, dar nu substituie și nu preia funcțiile vreunui organ public din Republica Moldova (inclusiv a organelor de urmărire penală).

A susținut că a respectat cu strictețe obiectul mandatului său, fiind explicat în dispozitivul deciziei că candidatul nu întrunește criteriile de integritate, deoarece au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea, aceasta fiind emisă în strictă conformitate cu prevederile art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Prin prisma prevederilor art. 10 alin. (9), art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, rezultă că Comisia constată dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile legale de integritate, iar soluția oferită prin decizia de constatare a promovării sau nepromovării evaluării, reprezintă o apreciere, după intima sa convingere, a faptului dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile de integritate financiară și etică.

A concretizat Comisia de evaluare că decizia contestată reprezintă o constatare a existenței unor dubii serioase cu privire la conformitatea lui Sergiu Osoianu cu criteriile de integritate etică și financiară, dar nu o constatare a lipsei de conformitate cu aceste criterii. Concluzia Comisiei ține de oportunitatea deciziei, care nu poate fi obiect al controlului judiciar.

În dezacord cu argumentele reclamantului din cererea de chemare în judecată, precum că procesul de evaluare extraordinară a judecătorilor care candidează la funcții în organul de autoadministrare judecătorească, ar fi fost unul politizat, Comisia de evaluare a subliniat că alegațiile invocate în acest sens nu sunt probate, iar în lipsă de probe Sergiu Osoianu apelează la tehnici inadmisibile în procesul probațiunii, cum sunt sofismele, critica legii aplicabile, dar și ducerea în eroare în a examina oportunitatea deciziei.

A susținut că, în procesul de evaluare Comisia a acționat independent, cu diligență și bună-credință, respectând în tocmai procedura de evaluare, regulile privind sarcina probațiunii, obiectul și limitele legale ale mandatului său și în conformitate cu marja de discreție.

Cu referire la alegațiile reclamantului cu privire la obligația Comisiei de evaluare de a emite o decizie favorabilă de promovare a candidatului, pârâta a punctat că Comisia nu este obligată să emită o decizie favorabilă de promovare a candidatului,

or, conform art. 8 alin. (6) și 10 alin. (9) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, Comisia are o anumită marjă de discreție, pe care la caz a respectat-o corespunzător.

A subliniat Comisia de evaluare că soluția oferită prin decizia nr. 12 din 06 ianuarie 2023, reprezintă o apreciere, după intima convingere a membrilor comisiei, a faptului dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile de integritate financiară și etică.

Totodată, Comisia a făcut constatarea cu privire la existența sau lipsa unor dubii serioase în baza unor motive/argumente care se formează în urma analizei informației și documentelor recepționate de la candidat, dar și de la alte persoane. Aceste argumente ale Comisiei nu urmează a fi confirmate printr-o hotărâre judecătorească, or, Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, nu obligă Comisia să-și întemeieze decizia doar pe baza argumentelor confirmate de către instanțele de judecată sau de către un oricare alt organ.

Comisia de evaluare a menționat că este de competența acesteia să aprecieze dacă anumite circumstanțe sunt sau nu suficiente pentru a constata existența sau lipsa dubiilor serioase privind conformitatea, ori această chestiune se referă la oportunitatea deciziei, care nu poate face obiectul controlului judiciar.

Totodată, a considerat irelevantă alegația reclamantului precum că acordul de împăcare se bucură de o puternică prezumție de legalitate, deoarece nu a fost declarat ilegal, din moment ce Comisia nu este ținută de constatările altor organe și nici nu este obligată să obțină o hotărâre judecătorească irevocabilă care ar confirma opinia sa în privința unei chestiuni (de exemplu caracterul ilegal al unei acțiuni).

La fel, a susținut că este irelevantă și ordonanța Procuraturii mun. Chișinău din 09 septembrie 2016 din motiv că Comisia nu este ținută de concluziile acestui act. Mai mult, prin ordonanța invocată de către reclamant, doar a fost constatată lipsa bănuielii rezonabile privind săvârșirea unei infracțiuni, însă nicidecum nu a fost confirmată legalitatea tranzacției de împăcare invocate.

În opinia Comisiei de evaluare reclamantul refuză să accepte inversarea sarcinii probațiunii în procesul de pre-vetting, deși Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, stabilește clar că anume candidatul este cel care poate înlătura dubiile serioase constatate de către Comisie, reclamantul pretinde că această inversare a sarcinii probațiunii este neîntemeiată, dar și faptul că însăși Comisia urma să înlătore aceste dubii (constatate tot de ea) prin demonstrarea unor circumstanțe.

Prin urmare, trecerea sarcinii probațiunii către reclamant este legală, nu încalcă drepturile lui, fiind o măsură adecvată în procesul de pre-vetting, fapt confirmat și de forurile internaționale (Comisia de la Veneția și CtEDO).

Suplimentar, a menționat că Comisia de evaluare că în contextul inversării sarcinii probațiunii, reclamantul a invocat circumstanțe false precum că constatările Comisiei de evaluare nu corespund realității din motiv că acesta a contestat calculele Comisiei de evaluare și le-a calificat ca fiind greșite.

La caz, Comisia de evaluare a relevat că reclamantul a contestat doar metodologia de identificare a averii, dar nu și calculele prezentate de către Comisie,

fapt confirmat de către primul atât în întrebările scrise și răspunsurile la acestea, cât și cu ocazia audierii.

Reclamantul Sergiu Osoianu în ședința de judecată nu s-a prezentat, procedura de citare a fost efectuată (f.d. 209, 222, Vol.II) circumstanță care potrivit art. 206 alin. (3) din Codul de procedură civilă, nu împiedică examinarea cauzei în lipsa acestuia.

În ședinței de judecată reprezentantul reclamantului Sergiu Osoianu, avocatul Petru Balan, împuternicit în baza mandatului seria MA nr.1876274 din 27.01.2023 (f.d.2, Vol.I), a susținut cererea de contestare inițială, cât și cererea suplimentară în temeiul argumentelor de fapt și de drept invocate, solicitând admiterea cererii de contestare depusă de Sergiu Osoianu împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr.12 din 06 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Sergiu Osoianu și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

În ședința de judecată, reprezentantul pârâtei Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocatul Roger Gladei, împuternicit în baza mandatului seria MA nr.0869197 din 31 ianuarie 2023 (f.d.205, Vol.I), a reiterat criticile formulate în referință și a pledat pentru respingerea cererii de contestare depusă de Sergiu Osoianu împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr.12 din 06 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Sergiu Osoianu și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului, ca neîntemeiată.

Aprecierea instanței.

Audiind părțile, și reprezentanții lor, examinând actele dosarului administrativ și cel judiciar, completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție constată că acțiunea este admisibilă și întemeiată, din următoarele motive.

Termenul de examinare a cauzei.

În conformitate cu art. 14 alin. (7) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, prin derogare de la prevederile art.195 din Codul administrativ nr. 116/2018, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se examinează în decurs de 10 zile.

Completul de judecată special relevă că nerespectarea termenului de 10 zile, stabilit de art. 14 alin. (7) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 se datorează circumstanțelor ce nu au depins de voința instanței de judecată și nu pot fi imputate acestuia.

Cererea de contestare depusă de Sergiu Osoianu împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a fost înregistrată la 10 februarie și repartizată la 10 februarie 2023 completului de judecată special, al Curții Supreme de Justiție constituit din judecătorii: Vladimir Timofti (președinte), Svetlana Filincova și Ala Cobăneanu (raportor) (Vol.I, f.d.1).

Prin încheierea din 28 ianuarie 2023 a judecătorului raportor, membru al completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție, prezenta cerere de contestare a fost acceptată spre examinare în procedura contenciosului administrativ, fiind dispusă expedierea copia cererii pârâtei cu acordarea termenului până la data de 01 februarie 2023 ora 09:00 pentru prezentarea referinței și opiniilor privind circumstanțele, existența/inexistența temeiurilor de inadmisibilitate, însoțite de probe. Ședința de judecată pentru examinarea cauzei a fost numită pentru data de 02 februarie 2023 ora 04:00 (Vol.I, f.d.179/181).

La 31 ianuarie 2023, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a înregistrat referința cu anexele (Vol.I, f.d.185/200), fiind expedită pentru cunoștință reclamantului cât și reprezentantului său, avocatul Petru Balan la 01 februarie 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol.I, f.d.201).

În cadrul ședinței de judecată din 02 februarie 2023, reprezentantul reclamantului Sergiu Osoianu, avocatul Petru Balan a înaintat cerere de amânare a examinării cauzei, pentru a face cunoștință cu materialele cauzei, cererea de amânare fiind admisă și stabilită următoarea ședință de judecată pentru data de 07 februarie 2023 (Vol.I, f.d.207/210).

În ședința de judecată din 07 februarie 2023, reprezentantul reclamantului Sergiu Osoianu, avocatul Petru Balan a depus o cerere prin care a solicitat declinarea competenței completului de judecată special, constituit conform dispoziției Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 29 din 29 martie 2022 în favoarea completului de judecatori specializat în materia contenciosului administrativ.

Prin încheierea din 07 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a respins cererea înaintată de către reprezentantul reclamantului Sergiu Osoianu, avocatul Petru Balan cu privire la declinarea competenței a completului de judecată special, constituit conform dispoziției nr. 29 din 29 martie 2022 în favoarea completului de judecatori specializat în materia contenciosului administrativ (Vol.II

Tot, în ședința de judecată din 07 februarie 2023, Sergiu Osoianu, reprezentat de avocatul Petru Balan a depus o cerere, prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate: 1) a sintagmelor „grav, reprobabile și inexplicabile” de la art. 8 alin. (2) lit. a) precum și sintagma „în ultimii 15 ani” de la art. 8 alin. (4) lit. b) și textul „ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2)” de la art. 8 alin. (5) lit. c) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor și 2) a sintagmei „dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat” din art. 14 alin. (8) lit. b) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (Vol.II, f.d.38/43)

Prin încheierea din 07 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție s-a admis parțial cererea lui Sergiu Osoianu, reprezentat de avocatul Petru Balan cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate. S-a ridicat excepția de neconstituționalitate a sintagmei „dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat” din art. 14 alin. (8) lit. b) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților

la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor. S-a remis Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea lui Sergiu Osoianu, reprezentat de avocatul Petru Balan, în vederea examinării constituționalității sintagmei „dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat” din art. 14 alin. (8) lit. b) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor. În rest cererea s-a respins (Vol.II, f.d.44/45; 46/50).

Drept urmare, în legătură cu emiterea încheierii nominalizate, s-a anunțat întrerupere în examinarea cauzei până la adoptarea de către Curtea Constituțională a unei soluții pe marginea sesizării privind excepția de neconstituționalitate.

Ulterior, prin hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii nr. 23/2, nr. 27/2 din 14 februarie 2023, au fost acceptate cererile de demisie a judecătorilor Curții Supreme de Justiție, Ala Cobăneanu și Svetlana Filincova, fiind dispusă eliberarea acestora din funcția de judecător din data de 01 martie 2023, în legătură cu ce a apărut necesitatea schimbării membrilor completului de judecată special instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție.

Prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 33 din 02 martie 2023 au fost modificate Dispozițiile Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 29 din 29 martie 2022 și nr. 35 din 14 aprilie 2022 și a fost instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție un complet de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor în următoarea componență: Vladimir Timofti – președinte, judecător, Dumitru Mardari – judecător, Mariana Pitic – judecător, ca membru supleant în completul de judecată special a fost desemnată Galina Stratulat – judecător.

Prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 34 din 02 martie 2023 a fost modificată Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 33 din 02 martie 2023, și a fost schimbată componența completului de judecată special, prevăzut de punctul nr. 1 din Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 33 din 02 martie 2023, fiind instituită o nouă componență a completului de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, după cum urmează: Vladimir Timofti – președinte, judecător, Dumitru Mardari – judecător, Tamara Chișca-Doneva – judecător, iar ca membru supleant în completul de judecată special a fost desemnat Ion Guzun – judecător.

Conform fișei de repartizare a dosarului, cauza nominalizată a fost repartizată aleatoriu, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, judecătorului raportor Tamara Chișca-Doneva (Vol.II, f.d.72).

La 6 martie 2023, judecătorul Curții Supreme de Justiție, Tamara Chișca-Doneva a înaintat o declarație de abținere de la examinarea prezentei cauze (Vol.II, f.d.73/76)

Prin încheierea din 07 martie 2023 Curții Supreme de Justiție, a fost admisă declarația de abținere a judecătorului Tamara Chișca-Doneva (Vol.II, f.d.85, 86/88).

Conform fișei de repartizare repetată a dosarului, la 07 martie 2023, cauza nominalizată a fost repartizată aleatoriu, prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, judecătorului raportor Ion Guzun (Vol.II, f.d.89).

În ședința de judecată din 15 martie 2023, reprezentantul reclamantului Sergiu Osoianu, avocatul Petru Balan a depus cerere de recuzare a judecătorilor din completul de judecată special Vladimir Timofti, Dumitru Mardari și Ion Guzun de la examinarea contestației declarate de Sergiu Osoianu împotriva deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (Vol.II, f.d.95/99).

Prin încheierea din 21 martie 2023 a Curții Supreme de Justiție, a fost respinsă ca neîntemeiată cererea reprezentantului reclamantului Sergiu Osoianu, avocatul Petru Balan privind recuzarea judecătorilor din completul de judecată special Vladimir Timofti, Dumitru Mardari și Ion Guzun (Vol.II, f.d.135/140).

Prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.103/4 din 16 martie 2023 a fost modificată hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.68/3 din 23 februarie 2023, fiind modificată data eliberării judecătorului Dumitru Mardari din funcția de judecător de la Curtea Supremă de Justiție din data de 18 aprilie 2023 în data de 20 martie 2023, și astfel pentru a fi respectat termenul restrâns prevăzut de lege pentru examinarea contestațiilor a apărut necesitatea schimbării membrului completului de judecată special instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție.

Prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr.39 din 20 martie 2023 „Cu privire la modificarea dispoziției nr.34 din 02 martie 2023 a fost schimbată componența completului de judecată special, după cum urmează Vladimir Timofti – președinte, judecători- Tamara Chișca-Doneva, Mariana Pitic, în rest s-a menținut prevederile Dispoziției nr.34 din 02 martie 2023 „Cu privire la modificarea Dispoziției nr.33 din 02 martie 2023”.

Prin Dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 53 din 04 aprilie 2023, în legătură cu faptul că prin Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 64 din 31 martie 2023, pe perioada stării de urgență, ca o măsură temporară, pe un termen de 30 de zile, au fost suspendate procedurile administrative privind cererile de demisie, depuse de judecătorii Curții Supreme de Justiție până la data intrării în vigoare a Dispoziției Comisiei Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 64 din 31 martie 2023, precum și efectele juridice ale cererilor deja acceptate, în măsura în care eliberarea efectivă din funcție nu a survenit la data intrării în vigoare a Dispoziției Comisiei Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 64 din 31 martie 2023, a fost schimbată componența completului de judecată special, prevăzut de punctul nr. 1 din Dispoziția 2 Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 46 din 28 martie 2023 și s-a instituit o nouă componență a completului de judecată special, după cum urmează: Tamara Chișca-Doneva – președinte, judecător, Mariana Pitic –judecător, Ion Guzun – judecător, ca membru supleant în completul de judecată special fiind desemnată Maria Ghervas – judecător.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, la 06 aprilie 2023, a intrat în vigoare Legea nr.64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, precum și Legea nr. 65 din 30 martie 2023 cu privire la evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Potrivit prevederilor art. 8 din Legea 64/2023, Plenul Curții Supreme de Justiție este compus din toți judecătorii Curții Supreme de Justiție și are, printre altele, atribuția de stabilire, anual, a componenței completelor de judecată.

Completul de judecată, reținând prevederile legale citate supra și faptul că în perioada martie-aprilie 2023 majoritatea magistraților de la Curtea Supremă de Justiție au demisionat, atestă imposibilitatea formării completelor de judecată de către Plenul Curții Supreme de Justiție, care la moment nu era deliberativ.

Totuși, prin Legea nr. 89 din 27 aprilie 2023, în vigoare din 02 mai 2023, dispozițiile tranzitorii din Legea 64/2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, au fost modificate în sensul stabilirii momentului începerii activității Curții Supreme de Justiție în componența nouă, inclusiv a Plenului, oferind ca efect competențe de formare a completelor de judecată după regula anterioară – de către președintele Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu prevederile art. 12 alin. (8) din Legea 65/2023, Consiliul Superior al Magistraturii prin Hotărârea nr.120/6 din 10 aprilie 2023 a anunțat concursul pentru suplinirea, prin transfer temporar, a funcțiilor vacante de judecător la Curtea Supremă de Justiție, iar prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 142/8 din 02 mai 2023, s-a hotărât transferul temporar a 7 judecători din instanțele naționale, pentru o perioadă de 6 luni, începând cu 10 mai 2023 în funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Astfel, completul de judecată special constată că activitatea Curții Supreme de Justiție a fost blocată în perioada 30 martie 2023 – 10 mai 2023, perioadă în care nu a fost posibilă nici faptic, nici juridic examinarea cauzelor aflate pe rolul instanței.

La 10 aprilie 2023 Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a depus cerere de recuzare împotriva judecătorului Mariana Pitic.

Prin încheierea din 25 mai 2023 a 2023 a Completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție s-a respins ca neîntemeiată cererea depusă de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind recuzarea judecătorului Mariana Pitic, de la examinarea cauzei de contencios administrativ, intentată la cererea de contestare depusă de Sergiu Osoianu, reprezentat de avocatul Petru Balan.

În această ordine de idei, având în vedere cele enunțate supra, completul de judecată special notează că depășirea termenului de examinare a contestației în 10 zile, a fost influențat inclusiv de complexitatea cauzei, comportamentul părților la proces, care include pe cel al autorității pârâte, dificultatea dezbaterilor, demisiile în masă a judecătorilor Curții Supreme de Justiție și imposibilitatea formării completului special pentru judecarea cererilor de contestare.

Mai mult, durata de aflare pe rol a cauzei a fost condiționată inclusiv de asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, fapt ce nu poate fi privit drept tergiversare a examinării cauzei, deoarece judecarea cererii de contestare a avut ca scop respectarea dreptului garantat al părților la un proces echitabil, consfințit în articolul 38 din Codul administrativ și articolul 6 §1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

În cadrul ședințelor de judecată din data de 19, 22 și 23 iunie 2023 a fost examinată în fond cauza, fiind ascultate explicațiile părților, cercetate probele,

ascultate pledoariile și conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, a fost anunțată emiterea și plasarea deciziei pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Aplicabilitatea Codului administrativ.

Completul de judecată special menționează că, în cadrul dezbaterilor judiciare, reprezentanții Comisiei au invocat neaplicarea cărților I și II din Codul administrativ la examinarea cauzelor pendinte pe rolul Curții Supreme de Justiție, argument care nu poate fi reținut din considerentele următoare.

Completul de judecată special reține că aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia are competență Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr. 163 din 1 decembrie 2022, § 24, DCC nr.2 din 18 ianuarie 2022, §19).

În primul rând, este necesar de a se explica de ce este aplicabil Codul administrativ procedurii de evaluare, dar și procedurii de contencios administrativ.

Din punct de vedere al conținutului normativ, Legea nr. 26/2022 cuprinde atât norme de drept public material, cât și norme de procedură administrativă și procedură a contenciosului administrativ.

În special, dispozițiile legale care reglementează definiția și condițiile de evaluare a integrității etice/financiare după natura lor constituie norme de drept administrativ material, care formează baza legală conform art. 21 alin. (1) din Codul administrativ pentru emiterea actului administrativ individual de către Comisie. Astfel, dispozițiile art. 8 alin. (1)-(4) din Legea nr. 26/2022 sunt norme de drept administrativ material.

Inițierea procedurii de evaluare este, conform art. 9 alin. (2) și art. 69 alin. (1) din Codul administrativ, o inițiere a procedurii administrative la cererea candidatului pentru una din funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022. Inițierea procedurii de contencios administrativ este condiționată, în conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept prin activitatea administrativă.

Astfel, completul de judecată special relevă că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Actul administrativ individual este rezultatul final al procedurii administrative.

Prin decizia Comisiei privind promovarea/nepromovarea evaluării de către candidat are loc finalizarea procedurii administrative conform art. 78 din Codul administrativ.

Mai mult decât atât, în nota informativă la Legea nr. 26/2022, autorii au indicat că „drept urmare a desfășurării activității sale, Comisia de evaluare va emite o decizie. Reieșind din faptul că decizia respectivă reprezintă un act administrativ, contestarea acesteia se va face conform prevederilor Codului administrativ nr. 116/2018 cu derogările exprese stabilite în prezentul proiect.”

Astfel, însăși legiuitorul a calificat decizia Comisiei de evaluare drept un act administrativ individual în privința căruia poate fi exercitată acțiunea în contencios administrativ.

Prin urmare, normele Codului administrativ privind procedura administrativă și instituția actului administrativ individual sunt aplicabile procedurii de evaluare, cu excepțiile prevăzute de Legea nr. 26/2022.

Completul de judecată special subliniază că, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr.26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale, dacă nu contravin principiilor Codului administrativ.

Normele speciale din Legea nr. 26/2022 nu exclude aplicarea cărților I și II, decât în privința unor aspecte, cum ar fi în special, inițierea procedurii administrative, clarificarea stării fapt din oficiu, cvorumul și majoritatea, dreptul la audiere a candidatului, dar și altele. Sintagma „anumite aspecte” din art. 2 alin. (2) din Codul administrativ nu echivalează cu excluderea de la aplicare a Codului administrativ.

Așadar, în condițiile speței, excluderea integrală de la aplicare a cărților I și II este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

Potrivit art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

Principiile care guvernează procedura contenciosului administrativ sunt reglementate în cartea I din Codul administrativ, în special art. 21-27 și art. 36-43. Între cartea I și II, și III, care reglementează procedura contenciosului administrativ, există o legătură organică și de substanță, ce nu poate fi negată sau exclusă sub nici o formă.

Controlul judecătoresc este un control de legalitate, care cuprinde în sine verificarea legalității temeiului formei activității administrative, corectitudinii interpretării noțiunilor juridice vagi, proporționalității egalității de tratament, imparțialității, securității juridice, motivării, exercitarea dreptului discreționar, dacă autoritatea este împuternicită să acționeze în baza acestui drept, protecția încrederii legitime în activitatea autorității și altele.

Din considerentele menționate supra, completul de judecată special respinge ca nefondat argumentul reprezentanților Comisiei de evaluare, precum că nu este aplicabilă cartea I și II din Codul administrativ. Or, aceasta ar însemna negarea respectării principiilor legalității, cercetării din oficiu, egalității de tratament, securității raporturilor juridice, proporționalității, imparțialității Comisei, bunei-credințe și altele.

Aplicarea normelor procedurii de contencios administrativ este condiționată de aplicarea aceluiași norme care se referă la procedura administrativă, cum ar fi obținerea probelor conform art. 220 alin. (1), 87-93 din Codul administrativ, notificările conform art. 223, 97-114 Codul administrativ, imparțialitatea conform art. 25 din Codul administrativ, recuzarea conform art. 202, 49-50 din Codul

administrativ, formele activității administrative conform art. 5, 10-15 și 189 din Codul administrativ, conceptul de parte în procedura de contencios administrativ conform art. 204 și 7 din Codul administrativ, efectele juridice ale actului administrativ individual, *e.g.* funcția executorie a deciziei Comisiei în calitate de act administrativ individual conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ, valabilitatea, obligativitatea și puterea lucrului decis a deciziei Comisiei conform art. 139 alin. (2)-(4) și 140 din Codul administrativ și altele.

Neaplicarea cărții I și II din Codul administrativ ar echivala cu excluderea deciziei Comisei ca act administrativ individual, iar pe cale de consecință respingerea accesului la un control judecătoresc efectiv.

În această ordine de idei, completul de judecată special subliniază că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, deoarece este: 1) emisă de o autoritate publică; 2) este o decizie, dispoziție sau altă măsură oficială; 3) se referă la domeniul dreptului public; 4) este o reglementare; 5) se referă la un caz individual; 6) produce nemijlocit efecte juridice.

Din punct de vedere funcțional și organizatoric, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor este o „autoritate publică” în sensul art. 7, 10, 203 lit. a) și 204 din Codul administrativ, deoarece este creată prin lege, îndeplinește sarcini de drept public prin intermediul competenței reglementată în art. 8 din Legea nr. 26/2022, în vedere realizării unui interes public.

Completul de judecată special mai subliniază că, procedura administrativă de evaluare are o funcție de clarificare și orientare datorită caracterului procedural al acțiunii oficiale de evaluare a candidaților în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Prin urmare, respectarea principiilor, garanțiilor și regulilor de bază a procedurii administrative constituie o cerință înrădăcinată direct în conceptul statului de drept stipulat în art. 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, prin Legea nr. 180 din 07 iunie 2023 s-a consolidat înțelegerea că, Comisia de evaluare este o autoritate publică specifică în felul său, adică nu este persoană juridică de drept public, cu toate că, în art. 7 din Codul administrativ, are o funcție universală, cuprinde și este definit conceptul de autoritate publică atât în sensul interpretat de Parlamentul Republicii Moldova, adică funcțional, organizațional cât și ca persoană juridică de drept public, după caz. Această concluzie rezultă și din pronumele nedeterminat „orice structură organizatorică” al art. 7 din Codul administrativ. Autoritatea publică pe lângă elementul de orice structură organizatorică sau organ, instituit/ă prin lege sau alt act normativ, realizare de interese publice, îl conține și pe cel de regim public, care desemnează sarcinile și competențele, care oferă dreptul de a se impune cu forță juridică față de persoanele cu care intră în raporturi de drept autoritatea publică. O altă interpretare și aplicare ar însemna că activitatea Comisiei și deciziile ei nu sunt obligatorii ca acte administrative individuale, dar reprezintă acte juridice de drept privat. Completul de judecată special subliniază că, și o persoană privată poate fi autoritate publică dacă prin lege îi sunt delegate sarcini al autorităților publice și competențele corespunzătoare pentru realizarea lor. Mai mult, conform art. 72 alin. (6) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017, actul normativ de interpretare nu are efecte

retroactive, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă.

Completul de judecată special subliniază că, sarcinile Comisiei nu reprezintă domenii private de activitate dar publice, de aceea și a fost investită prin Legea nr. 26/2022 cu competențe care îi permite să se impune cu putere juridică în raport cu cei evaluați conform art. 8 din Codul administrativ. Completul de judecată special notează cu titlu de principiu că, nu poate fi confundat, din punct de vedere funcțional și organizatoric, conceptul de autoritate publică cu cel de persoană juridică de drept public, în caz contrar s-ar exclude decizia Comisiei din conceptul de act administrativ individual.

Totodată, reprezentanții pârâtului n-au pătruns în esența art. 2 alin. (2) din Codul administrativ care reglementează condițiile de derogare prin norme legislative de la caracterul uniform al Codului administrativ pentru „anumite aspecte” de activitate administrativă. A reține argumentul că, Comisia nu este autoritate publică înseamnă a nega o realitate juridică că aceasta înfăptuiește activitate administrativă de drept public prin procedura administrativă și că, decizia ei este act administrativ individual supus controlului judecătoresc în procedura contenciosului administrativ. Astfel, conceptul de autoritate publică nu se reduce la conceptul de persoană juridică de drept public, dar are o semnificație funcțională proprie în sensul art. 7 și art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, și în sensul Legii nr.26/2022.

Decizia Comisiei se relaționează cu însușirea de „*orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială*” ca element definitoriu al actului administrativ individual conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Din această optică se delimitează că, Comisia nu desfășoară activitate legislativă sau judecătorească, dar activitate de executare a legii.

Decizia Comisiei se încadrează în conceptul de „*domeniul dreptului public*” conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Conform art. 5 din Codul administrativ actul administrativ individual este una din formele activității administrative prin care se aplică legea. Prin decizia Comisiei a fost aplicată Legea nr. 26/2022, care reglementează temeiul deciziei, iar această reglementare normativă este, după natura juridică a ei, una de drept public material. Astfel, prin această însușire decizia Comisei este exceptată de la acțiunea privată, penală, contravențională și de contencios constituțional la care participă autoritățile publice conform art. 2 alin. (3) lit. a) – c) din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ este o „*reglementare*” prin care pârâta își realizează unilateral competența materială potrivit art. 6 din Legea nr.26/2022. Curtea subliniază că prin acest element al actului administrativ individual are loc delimitarea acestuia de alte forme ale activității administrative, cum ar fi *actul real* și contractul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ se referă la „*un caz individual*”, care constă în situația concretă de evaluare a reclamantului. Funcția acestei însușiri a actului administrativ individual rezidă în delimitarea acestuia în raport cu actul administrativ normativ, care este o reglementare abstractă conform art. 12 din Codul administrativ.

Decizia Comisiei conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ întrunește criteriul „*cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice*”, adică de a naște, modifica sau stinge raporturi juridice de drept public. Completul de judecată special

reține că, decizia Comisiei produce nemijlocit efecte juridice în sfera juridică a reclamantului, în calitate sa de judecător care a candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Funcția acestui criteriu constă în diferențierea actului administrativ individual de o simplă operațiune administrativă realizată în interior procedurii administrative de evaluare a integrității financiare și etice a candidatului.

Completul de judecată special conchide că, decizia Comisiei este un act administrativ individual prin care se finalizează procedura administrativă. Conceptul de procedură administrativă definit în art. 6 din Codul administrativ și cel de autoritate publică definit în art. 7 din Codul administrativ are o funcție universală, aplicabil pentru orice domeniu/subdomeniu al dreptului public. Pentru aceste motive, Comisia avea și are obligația să aplice normele Codului administrativ, și normele de procedură din Legea nr. 26/2022 în partea ce se referă la aspectele derogatorii de la caracterul uniform al Codului.

Prin urmare, este inacceptabil argumentul reprezentanților pârâtei că procedura de evaluare nu ar fi o procedură administrativă guvernată de regulile Codului administrativ, cum ar fi principiul legalității (art. 21), principiul cercetării din oficiu (art. 22), principiul egalității de tratament (art. 23), principiul buneicredințe (art. 24), principiul imparțialității (art. 25), principiul limbii de procedură și rezonabilității (art. 26, art. 27), principiul eficienței (art. 28), principiul proporționalității (art. 29), securității juridice (art. 30), principiul motivării actelor administrative și operațiunilor administrative (art. 31), principiul comprehensibilității (art. 32), cel al protecției încrederii legitime și altele.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată special relevă că, în cadrul ședinței de judecată reprezentanții pârâtei au invocat cauzele *Țurcan vs Comisia de evaluare* și *Clevadî vs Comisia de evaluare*, unde instanța a stabilit cu puterea lucrului judecat că, cauzelor intentate împotriva Comisiei de evaluare nu sunt aplicabile prevederile cărților I și II din Codul administrativ.

Așadar, urmare a celor constatate, completul de judecată special menționează că dosarele la care fac referire reprezentanții Comisiei de evaluare, intentate la cererea lui Anatolie Țurcanu (nr. 3-5/23) și Nataliei Clevadî (nr. 3-13/23) nu formează o jurisprudență unitară. Or, rolul jurisprudenței este de a interpreta și aplica la cazuri concrete legea. Respectiv, nu orice hotărâre care diferă de o altă hotărâre constituie o divergență de jurisprudență.

Principiul *res judicata* în sine nu impune instanțelor judecătorești naționale să urmeze precedentele în cazuri similare, realizarea coerenței dreptului necesită timp iar perioadele de conflict în jurisprudență pot fi, prin urmare, tolerate fără a submina securitatea juridică.

În principiu, jurisprudența trebuie să fie stabilă, dar totuși acest caracter nu trebuie să împiedice evoluția dreptului. Tocmai de aceea, Curtea de la Strasbourg arată că nu există un drept la o jurisprudență constantă, astfel că schimbarea jurisprudenței impusă de o abordare dinamică și progresivă este admisibilă și nu încalcă principiul securității juridice (CtEDO, *Unedic c. Franței*, 2008, §74; *Legrand c. Franței*, 2011), dar trebuie întrunite două condiții: noua abordare să fie consecventă la nivelul acelei jurisdicții și instanța care a decis schimbarea interpretării să motiveze detaliat considerentele pentru care a decis astfel (CtEDO, *Atanasovski c. Macedoniei*, 2010, §38).

În aceste circumstanțe, completul de judecată special respinge argumentul expus de Comisie precum că la emiterea soluției pe caz instanța de judecată urmează să își fundamenteze opinia și să emită soluția bazându-se pe considerentele și exemplele de practică judiciară enunțate.

În concluzie, completul de judecată special statuează că un judecător, potrivit regulilor de organizare judecătorească, nu este, în general, legat de hotărârea pronunțată de un alt judecător și nici chiar de propriile sale hotărâri anterioare, deoarece dânsul se pronunță pe cazul particular care se prezintă în fața sa.

Admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu prevederile art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ.

În conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ activitatea administrativă de drept public al autorităților publice cuprinde actul administrativ individual ca formă principală de acțiune administrativă a autorităților.

Completul de judecată special a motivat la capitolul aplicabilității Codului administrativ de ce decizia Comisiei este act administrativ individual. Astfel, la compartimentul admisibilității acțiunii se va sublinia că, decizia Comisiei este un act administrativ individual defavorabil.

Conform art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, actele administrative individuale pot fi acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Conform art. 17 din Codul administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Completul de judecată special notează că, prin acțiunea înaintată, reclamantul Sergiu Osoianu revendică încălcarea unui drept prin activitatea administrativă, conform art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, și anume că prin decizia nr. 21 din 24 ianuarie 2023 Comisia de evaluare i-a încălcat dreptul de a fi ales în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii (art. 14 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544/1995), dreptul la autoadministrare judecătorească (art. 23¹ din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514/1995), dreptul la demnitatea și reputația profesională a judecătorului, dreptul fundamental la independență și inamovibilitate a judecătorului (art. 16 din Constituția Republicii Moldova), dar și dreptul fundamental la administrare (art. 39 din Constituția Republicii Moldova), dreptul la o decizie de evaluare favorabilă a candidatului Sergiu Osoianu.

Prin derogare de la prevederile art. 209 din Codul administrativ prin art. 14 alin. (1) și (2) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, s-a reglementat un termen special de înaintare a acțiunii în contencios administrativ. Astfel, decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată

de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție.

În acest context, se reține că decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 12 din 06 ianuarie 2023 a fost recepționată de către Sergiu Osoianu la data de 24 ianuarie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.27, vol. I).

Completul de judecată special conchide că cererea de contestare depusă de Sergiu Osoianu, reprezentat de avocatul Petru Balan este admisibilă, întrucât reclamantul s-a conformat prevederilor legale art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, fiind depusă la 27 ianuarie 2023, în interiorul termenului prevăzut de lege, la Curtea Supreme de Justiție.

Din punct de vedere a felului acțiunii în contencios administrativ, completul de judecată special apreciază acțiunea înaintată drept o acțiune în obligare specifică în felul său. Prin acțiunea în obligare obișnuită, reclamantul conform art. 206 alin. (1) lit. b) și 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ urmărește anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării sale referitor la obținerea unui avantaj juridic de orice fel și obligarea autorității publice să emită actul administrativ individual respins. Pe când specificul acțiunii înaintate este caracterizat prin anularea deciziei Comisiei referitor la nepromovarea evaluării și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

Completul de judecată special în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (3) din Codul administrativ nu este legat de textul cererilor formulate de participanții la proces, astfel, argumentul de oportunitate expus în referință de către pârât va fi apreciat la capitolul admisibilității. Controlul judecătoresc efectiv implică o verificare deplină a problemelor de fapt și de drept, însă totuși exclude verificarea oportunității conform art. 225 alin. (1) din Codul administrativ și limitează controlul în privința actului administrativ individual discreționar, când lege prevede astfel de teme pentru emiteră. Oportunitatea este o chestiune de admisibilitate dar nu de fond a acțiunii în contencios administrativ. Argumentul pârâtului în referință depusă precum că acțiunea trebuie respinsă pe motiv de oportunitate este lipsit de temeinicie, deoarece reclamantul n-a motivat acțiunea pe oportunitate dar pe aspecte de legalitate.

Din referință și argumentele de oportunitate relevate de pârât în conținutul ei se neagă însăși dreptul la înaintarea acțiunii în contencios administrativ potrivit art. 39 și 189 alin. (1) din Codul administrativ. Astfel, nici Codul administrativ, dar nici art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 nu exclud dreptul la acțiune a candidatului. Acceptarea soluției propuse de pârât este lipsită de temei legal și contrară statului de drept. Completul de judecată special notează că, prevederile art. 225 alin. (1) din Codul administrativ sunt clare și nu pot fi confundate, reglementând într-o unitate funcțională cu prevederile art. 36, 39, 189, 190 și 207 Codul administrativ doar aspecte referitor la excluderea sau limitarea controlului judecătoresc.

Completul de judecată special apreciază decizia Comisiei emisă în temeiul art. 8 din Legea nr. 26/2022 din categoria actelor administrative obligatorii, adică care nu se emit în baza dreptului discreționar. Comisia este obligată să emită decizia indiferent dacă este favorabilă sau defavorabilă. În cazul deciziilor discreționare, autoritatea publică are dreptul în general să nu acționeze, iar în cazul în care decide de a acționa în dreptul administrativ, atunci are posibilitatea de selecție a consecințelor juridice, cu excepția situației de reducere a discreției la zero conform art. 137 alin. (2) din Codul administrativ.

Referitor la fondul cauzei completul reține următoarea stare de fapt și de drept.

Conform art. 6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În sensul art. 13 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Potrivit art. 20 alin. (1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreși accesul la justiție.

Reieșind din art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

În conformitate cu art. 114 din Constituția Republicii Moldova, justiția se desfășoară în numele legii numai de instanțele judecătorești, acestea urmează să dispună de plenitudinea prerogativelor procesuale pentru soluționarea justă a cauzei, fără a exista limitări nejustificate în acțiunile ce urmează a fi întreprinse, astfel încât la realizarea scopului final hotărârea judecătorească să nu devină una iluzorie.

Protecția juridică efectivă împotriva acțiunii administrative a autorităților publice implică un control judecătoresc de legalitate deplin, care cuprinde atât chestiunile de fapt, cât și cele de drept, așa cum este reglementat în art. 194 alin. (1), 219, 22, 36 și 21 din Codul administrativ.

Densitatea controlului judecătoresc înseamnă precizarea conținutului controlului judecătoresc asupra deciziilor Comisiei, care se referă nu numai la profunzimea, ci și la sfera de aplicare a controlului. Acest lucru se referă atât aplicării legii, cât și stabilirii faptelor relevante pentru o hotărâre judecătorească legală și întemeiată.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova. În acest sens, art. 194 alin. (1) din Codul administrativ în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Controlul instanței de judecată asupra activității administrative de drept public necesită o determinare independentă a faptelor relevante, o interpretare a normelor relevante și a subsumării lor. Un astfel de control administrativ de legalitate inteligibil exclude, în principiu, o obligare a justiției la constatări și aprecieri de fapt sau de drept făcute de alte puteri cu privire la ceea ce este legal în speță.

Potrivit art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare, dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare (normă constituționalitatea căreia a fost verificată prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (competența Curții Supreme de Justiție în cazul examinării contestațiilor depuse împotriva deciziei Comisiei de evaluare)).

Curtea Constituțională a reținut că, în nota informativă la proiectul de Lege nu se regăsește niciun argument cu privire la necesitatea limitării controlului judiciar al deciziilor Comisiei de evaluare. Totuși, din opinia prezentată de autorități și din conținutul textului contestat, Curtea Constituțională a dedus că legislatorul a urmărit să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură nesemnificative, iar pe de altă parte, pentru a asigura celeritatea soluționării contestațiilor pentru a avea mai repede un Consiliu Superior al Magistraturii funcțional. Curtea Constituțională a reținut că aceste scopuri legitime pot fi încadrate în obiectivele generale ale ordinii publice și garantării autorității și imparțialității justiției, stabilite de articolul 54 alin. (2) din Constituție (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §78).

Astfel, Curtea Constituțională a dispus că, până la modificarea legii în conformitate cu raționamentele prezentei hotărâri, completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție, la examinarea contestațiilor, va putea dispune reevaluarea candidaților nepromovați dacă va constata (a) că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și (b) că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §88).

În această consecvență, completul de judecată special constată că, Curtea Constituțională a stabilit un dublu test care urmează a fi întrunit pentru ca acțiunea candidatului împotriva unei decizii emise de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor să fie admisă, și anume: 1) să existe erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, și aceste erori să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare; și 2) să existe circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat.

Prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023, în vigoare din 21 iunie 2023, alin. (8) al art. 14 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 a fost modificat, având următorul conținut: La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special subliniază că, prevederile art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 modificat prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023 proiectează un control judecătoresc efectiv, care implică legalitatea procedurii de evaluare și legalitatea materială a deciziei de nepromovare a evaluării.

Controlul de legalitate procedurală a deciziei se va rezuma dacă Comisia de evaluare a admis sau nu erori procedurale grave care ar putea afecta caracterul echitabil al procedurii de evaluare. Controlul de legalitate materială a deciziei se va rezuma dacă există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidatul Sergiu Osoianu.

Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție notează, că Codul administrativ reglementează conceptul de erori grave și erori deosebit de grave. În cazul erorilor deosebit de grave conform art. 141 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este nul și pe cale de consecință nu produce efecte juridice din momentul emiterii. Pe când în cazul erorilor grave actul administrativ individual este ilegal și produce efecte juridice până la anularea sa în mod definitiv. Astfel, ori decâte ori se invocă o problemă de legalitate procedurală, ea trebuie analizată atât prin conceptul de eroare deosebit de gravă, cât și prin cel de eroare gravă.

Decizia Comisiei este ilegală, iar reclamantul ar avea dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată în special din punct de vedere a proporționalității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament. Comisia este legată de respectarea proporționalității și egalității de tratament la emiterea deciziilor pe marginea evaluării candidaților la funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Negarea acestui fapt, ar pune în discuție nu doar statul de drept, dar însuși scopul pentru care a fost edictată Legea nr. 26/2022. Dubiile serioase ale Comisiei trebuie să fie analizate/evaluate și prin prisma proporționalității, dar și egalitatea de tratament.

La caz, completul de judecată special menționează că din conținutul deciziei nr. 12 din 06 ianuarie 2023, rezultă că în privința candidatului Sergiu Osoianu, Comisia de evaluare a constatat mai multe neconformități, și anume:

1. modul de dobândire al averii-acceptarea unei compensații în locul locuinței și a unui teren alocat gratuit;
2. sursele de mijloace financiare pentru procurarea apartamentului în 2014;
3. dezechilibrul de avere în 2016, 2018 și 2021 și sursa de venit pentru numerarul declarat al concubinei candidatului în 2016-2021;
4. donații primite în anul 2017 și 2021;
5. nedeclararea unui autoturism în modul stabilit de legislație, subevaluarea a două autoturisme și neplata impozitului pentru creșterea de capital în urma vânzării automobilului concubinei.

Analizând concluziile Comisiei de evaluare pe marginea acestor trei circumstanțe raportate la criteriile de evaluare, completul de judecată special relevă că lui Sergiu Osoianu, în cadrul etapei întrebărilor scrise, i-au fost solicitate informații și acte suplimentare pentru a fi prezentate Comisiei de evaluare.

Comisia de evaluare a indicat că are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și criteriul de integritate financiară în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a), alin. (4) lit. b), alin. (5) lit. c) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu acceptarea unei compensații în locul locuinței și primirea unui teren gratuit, care nu au fost înlăturate de candidat.

A susținut Comisia de evaluare că dubiile sale au apărut ca urmare a faptului că, candidatul depusese cerere pentru a-i fi oferită locuința de serviciu când activa în funcția de procuror și a contestat în instanța de judecată capacitatea autorităților publice competente de a-l asigura cu locuință. Deși legea în vigoare în anul 2008 obliga autoritatea administrației publice locale să asigure procurorii cu locuință de serviciu, însă prin hotărâre judecătorească în 2008 au fost obligate autoritățile publice locale din mun. Chișinău să ofere candidatului și familiei acestuia o locuință permanentă. Hotărârea judecătorească respectivă nu a fost executată timp de câțiva ani.

Comisia a mai reținut că în anul 2014, candidatul a ajuns la un acord de împăcare cu Primăria mun. Chișinău în urma căruia la 05 februarie 2015 a primit compensație în mărime de 1015.880 lei în locul locuinței, în baza hotărârii Curții de Apel Chișinău din 2008. Acordul de împăcare a fost încheiat fără o hotărâre judecătorească privind schimbarea modului de executare a hotărârii judecătorești în 2008.

A reținut Comisia de evaluare că candidatul a beneficiat de două programe de stat referitoare la locuințe pentru angajați din sistemul judiciar sau al procuraturii, în anul 2014 candidatul a beneficiat de cumpărarea unui apartament la preț preferențial, și ulterior în 2015 o compensație bănească, prin care s-a compensat faptul că nu i s-a pus la dispoziție o locuință în Chișinău, la care pretindea în timp ce activa în funcția de procuror, iar în perioada anilor 2010-2011 candidatul a depus cereri să i se acorde un teren de 0,07 ha în orașul Strășeni, pe care l-a primit în anul 2017.

Dincolo de aspectul de legalitate în cazul obținerii celor trei imobile, completul de judecată observă că, Sergiu Osoianu a fost confruntat sub aspectul etic de întrebarea de ce a folosit de două ori astfel de programe de stat cu privire la locuințe, însă candidatul a răspuns doar că a beneficiat de prevederile legale în vigoare în perioada respectivă, or aceasta a fost o garanție pentru funcționari publici.

Art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr.26/2022 prevede că se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

Art. 8 alin. (4) lit. b) din Legea nr.26/2022 prevede că se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate. Conform art. 8 alin. (5) lit. c) și d) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluarea integrității financiare a candidatului Comisia verifică modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri.

Conform art. 38 din Legea nr. 118/2003 cu privire la procuratură, în vigoare în anul 2008, (1) În cazul în care procurorul nu are locuință sau are nevoie de îmbunătățirea condițiilor locative, autoritatea administrației publice locale este obligată, în termen de cel mult un an de la numirea în funcție, să îl asigure cu locuință (apartament sau casă) de serviciu pe perioada de activitate în localitatea respectivă. (2) Dacă procurorul nu a fost asigurat cu spațiu locativ în condițiile alin.(1), el are dreptul la reparația cheltuielilor pentru chirie până va fi asigurat cu apartament ori casă cumpărată de Procuratură din mijloacele bugetului de stat.

Conform art. 30 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, în vigoare în perioada 26 octombrie 1995 - 18 decembrie 2009, prevedea că, (1) în cazul în care judecătorul nu este asigurat cu locuință sau este necesară îmbunătățirea condițiilor lui locative, ori nu i s-a atribuit suprafața de 15 m² suplimentară convenită, autoritatea administrației publice locale este obligată ca în cel mult 6 luni de la data apariției sus-numitelor circumstanțe să asigure judecătorul cu locuință (apartament sau casă) luând în calcul suprafața locativă suplimentară de 15 m²

În continuare, potrivit art. 11 din Codul funciar (în redacția la data relevantă speței), autoritățile administrației publice locale atribuie familiilor nou-formate sectoare de teren din rezerva intravilanului până la epuizarea acesteia pentru construcția caselor de locuit, anexelor gospodărești și grădini: în orașe - de la 0,04 până la 0,07 hectare, în localități rurale - până la 0,12 hectare. Dimensiunile concrete ale sectoarelor de teren se stabilesc de către autoritățile administrației publice locale.

Completul de judecată special consideră această concluzie a Comisiei de evaluare eronată, deoarece Comisia a dat apreciere acordului de împăcare cu Primăria mun. Chișinău ca fiind contrar art. 252 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în condițiile în care acest acord de împăcare se bucură de prezumția de legalitate și nu a fost declarat ilegal.

Mai mult, executarea unei hotărâri judecătorești obligatorii în privința reclamantului nu mai poate fi pusă în discuție, după cum și modul de executare. Astfel, inițiatorul tranzacției de împăcare a fost Primăria mun. Chișinău și nu reclamantul și nu doar reclamantul, dar și mai multe persoane din sistemul procuraturii și Ministerului Afacerilor Interne au beneficiat de compensarea în bani a locuințelor atribuite prin hotărâri judecătorești.

Interpretarea în decizia contestată a acestui acord de împăcare cu Primăria mun. Chișinău ca fiind dubios sau contrar legii nu poate fi reținut, or în susținerea

legalității tranzacției încheiate de către candidat Comisiei a fost prezentată ordonanța procurorului din 09 septembrie 2016 privind refuzul de a începe urmărirea penală.

În condițiile în care nu există nici o concluzie cu privire la ilegalitatea acțiunilor reclamantului în exercitarea drepturilor sale civile, acordate de lege pentru calitățile oficiale pe care le-a deținut, interpretarea făcută de Comisia de evaluare nu poate fi reținută, or reclamantul nu a beneficiat de două, trei sau mai multe programe de stat referitoare la acordarea locuințelor, mai mult pentru claritate reclamantul a acționat Primăria mun. Chișinău în instanța de judecată pentru acordarea spațiului locativ, în condiții generale fapt confirmat prin dispozitivul hotărârii instanței de judecată, care ulterior a fost executată după șapte ani.

La acest aspect, completul de judecată special reține că la momentul adresării cu cerere pentru îmbunătățirea condițiilor de trai în temeiul art. 38 din Legea nr. 118/2003 cu privire la procuratură candidatul nu deținea bunuri imobile care i-ar permite satisfacerea condițiilor de trai și care, ca efect putea să ducă la respingerea cererii solicitantului de a beneficia de achiziționarea spațiului locativ.

Comisia în mod neîntemeiat, a reținut că scopul programului de îmbunătățire a condițiilor de trai al candidatului, nu a fost atins, prin atribuirea unui apartament cu preț preferențial în anul 2014 în mun. Chișinău, această constatare contravine situație de fapt prezentată de către reclamant, deoarece la momentul atribuirii apartamentului la preț preferențial, hotărârea Curții de Apel Chișinău din 2008 nu era executată.

La fel, Comisia de evaluare nu a delimitat faptul că compensația pentru atribuirea spațiului locativ a fost acordată candidatului în consecința executării unei hotărâri judecătorești pe când activa în funcția de procuror în raza mun. Chișinău, iar apartamentul procurat la preț preferențial în anul 2014 și lotul de teren pentru construcția casei de locuit a fost acordat candidatului când activa în funcția de judecător în Judecătoria Strășeni amplasată în mun. Strășeni, localități distincte.

Completul special de judecată reține că Comisia de evaluare nu a ținut cont de faptul că reclamantul a întrunit mai multe condiții pentru a putea fi înscris în programul de îmbunătățire a condițiilor de trai și pentru a beneficia de apartament la preț preferențial și anume la momentul depunerii cererii reclamantul activa în sistemul judecătoresc, nu avea spațiu locativ în mun. Chișinău, nu a beneficiat anterior de apartament la preț preferențial acordat angajaților sistemului judecătoresc. Sergiu Osoianu a prezentat Comisiei toate documentele și informațiile relevante referitoare la cererea sa de a fi înscris în acest program și a explicat motivele pentru care dorea să achiziționeze un apartament în mun. Chișinău.

Prin urmare, toate aceste fapte vorbesc că, conduita reclamantului în această privință nu a fost una dubioasă.

Mai mult, completul de judecată special menționează că dubiile serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară ale Comisiei de evaluare în acest sens sunt bazate art. 8 alin. (4) lit. b) și alin. 5 lit. c) din Legea nr. 26/2022, însă Comisia nu a ținut cont de faptul că averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație și că candidatul a dovedit cu certitudine modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea și posesia sa și a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2). La acest aspect, Comisia de evaluare în cadrul procedurii administrative nu a solicitat prezentarea cheltuielilor legate de întreținerea terenului.

Astfel, circumstanțele constatate denotă că, reclamantul Sergiu Osoianu, urmând scopul legitim de *îmbunătățire a condițiilor de trai*, a depus în perioada 2008-2015,

trei cereri, și anume în corespundere cu Legea cu privire la procuratură, în conformitate cu art. 5 al Legii nr. 1324/93 cu privire la privatizarea fondului de locuințe și în cadrul programului de locuințe la preț preferențial pentru angajații Procuraturii și sistemului judiciar, iar faptul admiterii cel puțin a unei din aceste cereri nu a depins de reclamant.

Este cert că nu a depins în mod direct de reclamant și perioada de timp în care cererile menționate ar fi fost soluționate, fie pozitiv, fie negativ.

Reținând faptele constatate în raport cu normele etice de conduită a funcției de judecător, completul de judecată special respinge dubiile serioase apărute Comisiei cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, în legătură cu , în legătură cu acceptarea unei compensații în locul locuinței, achiziționarea unui apartament la preț preferențial și primirea unui teren gratuit, dubii care au fost înlăturate de candidat .

În cadrul evaluării candidatului Sergiu Osoianu, Comisia a mai identificat dubii referitoare la sursele de mijloace financiare pentru procurarea apartamentului în 2014. Fiind întrebat în runda întrebărilor scrise, candidatul a oferit Comisiei informații detaliate referitoare la acțiunile de ordin financiar întreprinse în scopul achiziționării apartamentului.

Cu privire la acest subiect, Completul de judecată constată că Comisia, în cadrul evaluării candidatului, de fapt a sancționat reclamantul și a pus în sarcina acestuia o serie de însărcinări neclare în calitatea sa de candidat care pledează în fața Comisiei.

Aceste însărcinări sînt puse de Comisie și unor persoane terțe care la anumite intervale de timp au interacționat cu reclamantul. Or, aceste însărcinări fiind neclare și pornind de la idee că nici reclamantul și nici rudele lui sau persoanele terțe cu care a interacționat nu au presupus și nici nu puteau presupune cu mulți ani în urmă (cel tîrziu acum 15 ani) că urmau să arhiveze toate cecurile, facturile, recipisele și bonurile de plată, sau că trebuie să documenteze strict și scris fiecare act juridic de împrumut, în pofida relațiilor apropiate sau de încredere.

Mai mult, Comisia de evaluare a sancționat reclamantul, în această parte, pentru faptul că ruda reclamantului nu a deținut o recipisă pentru un împrumut acordat în anul 2014, această exercitare a discreției administrative fiind arbitrară. Mai mult, conform art. 8 alin (4) lit. a) din Legea nr. 26/2022 reclamantul a declarat în declarația sa anuală de avere împrumutul de la o persoană fizică și nu a ascuns acest fapt.

La acest aspect, completul de judecată special reține că Comisia de evaluare contrar prevederilor art. 10 din Legea nr. 26/2022 nu a solicitat audierea rudei apropiate a reclamantului pentru a confirma sau infirma cele comunicate de reclamant la acest aspect, fapt care era obligată să o facă în cadrul procedurii administrative.

Cu titlu subsecvent, completul de judecată special observă că, capitolului III, pct. 1) al deciziei Comisiei de evaluare nr.12 din 06 ianuarie 2023 nu conține o motivare detaliată, din care să rezulte cum acțiunile candidatului Sergiu Osoianu au fost încadrate de către Comisia de evaluare în criteriul de „necorespondere a criteriului de integritate financiară” și „încălcarea gravă a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorilor”.

Completul de judecată special subliniază că, Comisia de evaluare a imputat candidatului, Sergiu Osoianu încălcarea gravă a regulilor de etică și conduită

profesională a judecătorilor ca consecință de necorespondere a acestuia criteriului de integritate financiară. Astfel, în condițiile în care este neîntemeiată concluzia Comisiei de evaluare referitor la necorespondere a candidatului criteriului de integritate financiară, pe cale de consecință este nejustificată și concluzia de încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorilor, dat fiind raportul de cauzalitate dintre aceste două criterii.

În această consecvență, completul de judecată special conchide că, Comisia de evaluare nu a respectat aspectul de legalitate procedurală și substanțială, în special, al corectitudinii cercetării multiaspectuale din oficiu a stării de fapt, al motivării soluției sale, precum și a interpretat greșit noțiunile juridice de „încălcare gravă”, „necorespondere a criteriului de integritate financiară” și „dubiu serios” referitor la modul de dobândire a averii, iar acest fapt constituie temei de dispunere a reluării procedurii de evaluare a candidatului, deoarece acesta ar avea dreptul la o decizie de promovare a evaluării.

Completul de judecată special subliniază cu valoare de principiu jurisprudențială, textul „dubii serioase” din articolul 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 instituie o derogare de la standardul de probă stipulat în art. 93 din Codul administrativ, chiar acest articol deschide calea pentru o asemenea derogare, inclusiv în condițiile art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Totodată, textul „dubii serioase” nu este compatibil cu formalismul din partea autorității publice pârâte. Acest standard ține de rezultatul evaluării probei pentru a putea fi considerată stabilită o circumstanță de fapt cu nivel ridicat de probabilitate, altul decât standardul în afara oricărui dubiu. Astfel, dacă candidatul supus evaluării prezintă argumente și explicații logice Comisiei, veridice contextului social-economic al Republicii Moldova, atunci probabilitatea că un fapt a fost într-un fel sau altul balansează, iar orice dubiu trebuie tratat în favoarea candidatului, și acesta este un principiu înrădăcinat în ideea statului de drept.

Completul de judecată special reține că, reclamantul a prezentat argumente suficiente că, faptele s-au produs în felul enunțat de el, iar Comisia nejustificat n-a reținut aceste argumente ca fiind relevante.

Comisia a constatat dubii serioase în temeiul art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022 cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară în temeiul art. 8 alin. (4) și (5) lit. c), d) și e) din Legea nr. 26/2022, aferent surselor de mijloace financiare pentru procurarea apartamentului său în anul 2014, îndoieli care nu au fost înlăturare de candidat.

La acest aspect comisia de evaluare a reținut că împrumutul de 270000 de lei de la o rudă a candidatului, pe care candidatul l-a declarat în declarația sa anuală pentru anii 2014 și pe care l-a prezentat Comisiei ca sursă de mijloace financiare pentru achiziționarea apartamentului său este complet nedocumentat, nu există nici un contract de împrumut, nici un program de rambursare și nici nu au fost prezentate informații referitor la veniturile acestei rude.

La acest capitol se reține că, reclamantul Sergiu Osoianu în declarația sa anuală pentru anul 2014 a declarat contract de ipotecă cu SRL „Basconslux” și o datorie de 253.155 de lei în baza contractului de ipotecă (contract de investiții) cu SRL „Basconslux” din 30 iulie 2014 pentru apartamentul respectiv. În declarațiile sale anuale pentru anii 2015 și 2016, candidatul nu a indicat nicio datorie rămasă pentru rambursarea acestui credit. În răspunsurile sale către Comisie, candidatul a declarat că

costul total al apartamentului a fost de 552.068 de lei. A atașat copia contractului de investiții, inclusiv chitanțele de plată pentru rambursarea împrumutului. Candidatul a explicat că nu a avut nicio datorie după 2014, întrucât „plățile pentru investițiile în construcția spațiului de locuit s-au făcut conform graficului stabilit de firma de construcții”.

Reclamantul în declarația sa anuală pentru anul 2014, a declarat un împrumut de 270.000 de lei de la o persoană fizică neidentificată. În răspunsul dat Comisiei, candidatul a declarat că în 2014 a împrumutat această sumă de la o rudă, pentru a plăti apartamentul procurat la preț preferențial prin programul CSM. Această rudă a fost menționată ca persoană apropiată în declarația pentru ultimii 5 ani a candidatului, depusă la Comisie. Candidatul a declarat că contractul de împrumut nu a fost încheiat în scris, a fost doar o înțelegere verbală, întrucât este o rudă apropiată și avea încredere în el.

Completul de judecată special evidențiază că constatările Comisiei precum că are îndoieli serioase cu privire la sursele de mijloace financiare pentru procurarea apartamentului în 2014, care nu au fost înlăturate de candidat, nu pot fi privite ca o încălcare veritabilă a integrității financiare, or, la caz s-ar înfrânge regula protecției încrederii legitime în activitatea autorităților publice ale statului, care au sarcini și competențe de acțiune.

Totodată, în cadrul audierii candidatul a dovedit că sursele de mijloace financiare pentru procurarea unui apartament au fost împrumutate de la o rudă, aceste surse financiare au fost restituite, aceste argumente fiind înlăturate prin prezentarea declarației anuale pentru anul 2014.

Prin urmare, Comisia de evaluare priplit a respins explicațiile reclamantului, care a argumentat și a dovedit sursele de mijloace financiare la procurarea apartamentului.

În condițiile date, completul de judecată special reține că, răspunsurile reclamantului la acest subiect n-au scos la iveală intenția acestuia de a tănuir sursa mijloacelor financiare, ceea ce denotă că circumstanța respectivă nu poate fi considerată motiv de nepromovare a candidatului.

Mai mult, conform art. 8 alin (4) lit. a) din Legea nr. 26/2022 reclamantul a declarat în declarația sa anuală de avere împrumutul de la o persoană fizică și nu a ascuns acest fapt.

La acest aspect, completul de judecată special reține că Comisia de evaluare contrar prevederilor art. 10 din Legea nr. 26/2022 nu a solicitat audierea rudei apropiate a reclamantului pentru a confirma sau infirma cele comunicate de reclamant, fiind obligată să o facă în cadrul procedurii administrative.

Cu referire la pretinsul dezechilibru de avere pentru anii 2016, 2018 și 2021 și sursa de venit a numerarului concubinei reclamantului declarat pentru anii 2016-2021 și privind sursele de mijloace financiare pentru 2 donații în 2017 și 2021 comisia de evaluare a evidențiat dubii serioase cu privire la corespunderea candidatului criteriului de integritate etică conform art. 8 alin. (2) lit. c) și criteriul de integritate financiară conform art. 8 alin. (4) lit. a) și b), alin. (5) lit. b), c), d) și e) din Legea nr. 26/2002.

Conform art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate prevede că controlul averii și al intereselor personale se extinde asupra membrilor de familie, părinților/socrilor și copiilor majori

ai persoanei supuse controlului. Dacă persoana supusă controlului se află în concubinaj cu o altă persoană, verificarea se va extinde și asupra averii acestei persoane.

Dacă există aparența că bunurile persoanei supuse controlului au fost înscrise pe numele altor persoane, controlul se va extinde și asupra acestor bunuri și persoane. Dacă subiectul declarării a indicat venituri și bunuri obținute din donații sau deține bunuri în comodat, controlul se va extinde și asupra donatorului și comodantului. Acestora li se pot cere clarificări privind originea veniturilor utilizate pentru achiziția și întreținerea respectivelor bunuri. Pentru clarificarea acestor aspecte, inspectorul de integritate poate solicita informații relevante de la orice persoană fizică sau juridică.

În conformitate cu art. 4 alin. (1) lit. b) și d) din Legea nr. 133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale, în vigoare conform redacției la data adoptării, subiecții prevăzuți la art.3 alin.(1) declară:

b) bunurile mobile și imobile, inclusiv cele nefinalizate, deținute în proprietate cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv în calitate de beneficiari efectivi, ori aflate în posesia acestora în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară, unor contracte translativ de posesie și de folosință;

d) activele financiare deținute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, adică numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare. Conturile bancare, unitățile de fond în fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale personale ale subiectului declarării și ale membrilor familiei, concubinului/concubinei acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, precum și alte active financiare, dacă valoarea însumată a tuturor acestora depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie.

Totodată, potrivit art. 4 alin. (1) din Legea privind declararea și controlul veniturilor și al proprietății persoanelor cu funcții de demnitate publică, judecătorilor, procurorilor, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcție de conducere nr. 1264-XV din 19.07.2002 (în redacția în vigoare până la 01 august 2016), persoanele menționate la art.3 declară:

a) veniturile obținute împreună cu membrii familiei pe parcursul perioadei de declarare;

b) bunurile mobile și imobile de toate tipurile, deținute în proprietate, cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață ori aflate în posesia declarantului sau a membrilor familiei lui în baza contractelor de mandat, de comision, de administrare fiduciară, precum și a contractelor translativ de posesie și de folosință (locațiune, arendă, leasing, comodat) la data depunerii declarației cu privire la venituri și proprietate;

c) bunurile realizate prin persoane interpuse sau transmise cu titlu oneros către ascendenți, descendenți, frați, surori și afinii de același grad, precum și cele transmise cu titlu gratuit către orice persoană;

d) activele financiare, adică conturile bancare, fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale ale declarantului sau ale membrilor familiei lui, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de el sau de membrii familiei lui, precum și alte active financiare;

e) cota-parte în capitalul social al societăților comerciale a declarantului și a membrilor familiei lui;

f) datoriile sub formă de debite (inclusiv taxe neachitate), ipoteci, garanții emise în beneficiul unor terți, împrumuturi și credite.

Completul de judecată constată că, candidatul în acest sens a în runda a 2-a de întrebări și răspunsuri, care conținea 9 întrebări, inclusiv 28 subîntrebări și 4 solicitări de documente suplimentare, a răspuns la toate neclaritățile privind veniturile sale în anii 2016, 2018 și 2021, prezentând în acest sens calculele care sunt probate potrivit datelor din declarațiile de avere și interese personale, prezentate, inclusiv și Comisiei de evaluare.

Comisia de evaluare nu a adus în decizia contestată nici o dovadă a faptului că calculele reclamantului ar fi fost greșite. Or, atunci când în discuție sînt calcule concrete, nu este suficient să se afirme că „există dubii”, este imperios să se probeze faptul că un calcul este corect iar alt calcul este greșit.

La caz, Comisia de evaluare nu a motivat de ce calculul prezentat de reclamant este greșit, nu este clar cum Comisia de evaluare a aplicat Regulamentul de evaluare al Comisiei „Anexa: Avere nejustificată” și a stabilit dezechilibru de avere a candidatului în anul 2016, 2018 și 2021, cu atît mai mult că în cadrul procedurii administrative Comisia de evaluare nu a consultat opinia un specialist în domeniu.

Referitor la sursele de venit, numerarul concubinei reclamantului în perioada 2016- 2021, completul de judecată special consideră că și aici Comisia de evaluare nu a ținut cont de explicațiile reclamantului date în cadrul audierii acestuia și că rudele apropiate ale concubinei, adică familia acesteia, de mai mulți ani lucrează în străinătate din anii 1990 și își transferă veniturile în Republica Moldova, prezentînd în acest sens cartea de identitate și o declarație a acestei rude apropiate. Prin urmare, completul de judecată special consideră că Comisia de evaluare și la acest aspect nu a motivat respingerea argumentelor candidatului.

Aici fiind relevante concluziile Comisiei de la Veneția în care s-a subliniat riscul potrivit căruia: evaluarea patrimoniului candidaților va viza persoanele apropiate candidatului în sensul Legii 133/2016. Definiția persoanelor apropiate în temeiul legii respective ar trebui examinată pentru a se vedea dacă este relevantă și esențială în acest scop și pentru a se vedea dacă gama de persoane ar putea fi acoperită în mod realist în intervalul de timp restrâns prevăzut. Aceste persoane apropiate au drept de veto în ceea ce privește cooperarea lor cu evaluarea? În cazul în care răspunsul este afirmativ, aceste persoane au un rol important în facilitarea oportunităților legitime ale candidatului. Un membru de familie înstrăinat sau un fost asociat de afaceri ar putea folosi această putere pentru a zădărnici aspirațiile legitime ale candidatului. În cazul în care răspunsul la întrebarea anterioară este nu, terțul este pus în dificultate și se intervine în viața privată pentru un scop în care s-ar putea să nu aibă niciun interes. Din aceste motive, lista persoanelor apropiate trebuie să fie restrânsă și esențială.

La acest capitol, completul de judecată special reține că Comisia de evaluare neîntemeiat opune reclamantului, cu efect direct al dreptului său de a candida și de a fi ales în organele de autoadministrare judecătorească, conduita fiscală și diligența unei persoane terțe pe o durată mare de timp - 2006-2021.

Mai mult, se reține și faptul că Comisia a interpelat date despre candidat de la locurile anterioare de muncă începând cu anii 2000, avînd în competență verificarea candidatului doar pînă la 15 ani, adică începînd cu anul 2007.

Cu referire la mijloacele financiare incluse în declarațiile pe venit, Comisia de evaluare nu a ținut cont de faptul că în anul 2021 candidatul a declarat o donație de 7000 de Euro de la o rudă apropiată, explicînd la întrebările puse de Comisie că venitul dat a fost obținut din activități agricole, familia rudei apropiate fiind producători de fructe și legume, precum și pensionari care beneficiază de pensie pentru limită de vîrstă. Candidatul a atașat documente care confirmă toate cele explicate în acest sens.

La fel, Comisia de evaluare nu a ținut cont de faptul că în declarația sa anuală pentru anul 2017 reclamantul a declarat că concubina sa a primit o donație de 5000 de Euro de la o rudă apropiată, iar în răspunsurile sale către Comisie reclamantul a explicat că această donație a fost primită de la o rudă apropiată a concubinei sale, care lucrează în străinătate din anii 1990 și își transferă veniturile pe teritoriul Republicii Moldova, deține cetățenie străină, a avut locuri de muncă secundare și beneficiază de toate asigurările și plățile sociale prevăzute de legislația statului străin. Comisia nu a cercetat starea de fapt, nu a stabilit felul și volumul cercetărilor după cum prevede art. 22 din Codul administrativ.

Referitor la nedeclararea unui autoturism în modul stabilit de legislație, subevaluarea a doua autoturisme și neplata impozitului pentru creșterea de capital în urma vînzării automobilului concubinei, Comisia de evaluare a evidențiat dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară și criteriul de integritate etică în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c) alin. (4) lit. a) și b) și alin. (5) lit. b) și c) din Legea nr. 26/2002.

La acest aspect, completul de judecată special apreciază drept pripite concluziile Comisie de evaluare precum că candidatul Sergiu Osoianu nu și-a declarat autoturismul în declarațiile sale anuale pentru anul 2012-2013, deoarece reclamantul în chestionarul de integritate etică a furnizat un răspuns Comisiei de evaluare la acest aspect, din care a rezultat că a declarat acest automobil la data achiziționării lui, iar ulterior nu mai era obligat să o facă, inclusiv declarînd în declarație și realizarea automobilului în 2014.

Or, constatările și concluziile Comisiei de evaluare în acest sens sînt contrare art. 137 alin. (3) și alin. (4) din Codul administrativ, care stipulează că, stările de fapt identice în esență se tratează identic. O tratare neidentică a două stări de fapt identice se admite numai dacă există un motiv obiectiv. Dacă într-un caz autoritatea publică și-a exercitat dreptul discreționar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să își exercite dreptul discreționar în același mod. Această regulă nu se aplică dacă autoritatea publică intenționează să își schimbe în viitor practica de exercitare a dreptului discreționar în cazuri similare.

Astfel, completul de judecată special menționează că, în alte decizii de evaluare emise de Comisia de evaluare în privința altor candidați, ultima a constatat aspecte financiare care puteau genera dubii precum: 1) nedeclararea unui împrumut; 2)

nedeclararea a două conturi bancare în modul prevăzut de lege; 3). nedeclararea prețului corect pentru vânzarea a trei terenuri și 4) primirea unei sume diferite de valoarea contractului. Totuși, Comisia nu a avut dubii serioase cu privire la niciun aspect privind integritatea etică a candidatei conform prevederilor art. 8 alin. (1) și (2) din Legea nr. 26/2022. Prin urmare, avînd obligația de a trata situații identice (nedeclararea) în mod identic, Comisia a exercitat discreția sa în mod diferit, fapt prin care a încălcat art. 137 din Codul administrativ.

Completul de judecată special consideră pripită concluzia Comisiei de evaluare precum că Sergiu Osoianu a subestimat valoarea a două automobile și neplata impozitului pentru creșterea de capital realizat din vânzarea automobilului, ceea ce a ridicat dubii serioase față de integritatea financiară și etică a acestuia, deoarece în sarcina reclamantului au fost puse însărcinări neclare pentru candidat care pledează în fața Comisiei. Reclamantul fiind obligat să probeze, prin acte, lucrări de reparație a automobilului pe care l-a înstrăinat în anul 2019, lucrările de reparație fiind efectuate în perioada de timp a anului 2014 după procurarea acestuia. Toate acestea în condițiile în care, Comisia de evaluare nu a avut temeiuri să pună la îndoială că prețul de vânzare declarat al acestui automobil nu ar fi fost unul rezonabil și proporțional pentru perioada cînd a avut loc vânzarea, or reclamantul în susținerea faptului dat a prezentat comisiei și copia contractului de vânzare-cumpărare a automobilului în cauză. Mai mult, afirmația Comisiei de evaluare că la acea perioadă de timp modele de automobile de acest gen se vindeau pe piață la suma de 9500 euro este una declarativă nefiind probată în modul stabilit de lege.

De asemenea, Comisia de evaluare a opus reclamantului, cu efect direct asupra dreptului său de a candida și de a fi ales în organele de autoadministrare judecătorească, conduita fiscală și diligența unei persoane terțe cu trei ani înaintea evaluării. Admiterea de către concubina reclamantului a cărorva omisiuni de declarare unei creșteri de capital de la vânzarea unui automobil, trebuia să fie analizată dacă acest lucru: a) este atît de important pentru a opune concluziile Comisiei față de cariera reclamantului; b) dacă reclamantul a știut despre această nedeclarare sau a avut un rol în procesul de nedeclarare a creșterii de capital de către concubina sa; c) dacă organul fiscal a verificat sau nu acest aspect.

În condițiile date, completul de judecată special constată că din răspunsurile și poziția reclamantului față de aceste subiecte nu au scos la iveală intenția acestuia de a se eschiva de la declararea autoturismului în modul stabilit de legislație, subevaluarea a doua autoturisme și neplata impozitului pentru creșterea de capital în urma vânzării automobilului concubinei.

Conform art. 23 din Codul administrativ, cu titlu de principiu prevede că, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să trateze în mod egal persoanele aflate în situații similare. Orice diferență de tratament trebuie justificată în mod obiectiv. Atît în cadrul procedurii administrative, cât și în cadrul procedurii de contencios administrativ sau ca rezultat al acestora, *nicio persoană nu poate beneficia de privilegii, nu poate fi dezavantajată, lipsită de drepturi sau scutită de obligații* pe motiv de rasă, origini familiale, sex, limbă, cetățenie, apartenență etnică, religie, convingeri politice sau ideologice, educație, situație economică, condiție socială.

Completul de judecată, din această perspectivă, urmează să stabilească în ce măsură egalii, judecătorii, procurorii membrii societății civile candidați la funcțiile în organele de autoadministrare, au fost tratați egal sau inegal sub aspectul practicii

formate de către Comisie în perioada de la începerea procesului de evaluare și până în prezent.

Sub acest aspect, fără a se expune asupra calității, legalității deciziilor Comisiei în privința altor candidați, completul de judecată special va studia comparativ, prin prisma egalității de tratament, atât decizii de promovare a evaluării emise până la cazul lui Sergiu Osoianu, pentru stabili existența sau inexistența unor tratamente diferite în situații similare, cât și deciziile de promovare a evaluării emise după 06 ianuarie 2023, pentru a stabili dacă Comisia nu a decis schimbarea pe viitor a practicii, în acord cu art. 137 alin. (4) din Codul administrativ.

În urma exercițiului propus, Completul de judecată special a identificat în practica Comisiei, atât până la evaluarea lui Sergiu Osoianu, cât și după, cazuri în care Comisia a constatat fapte de încălcare a regimului juridic de declarare a averii în privința altor candidați, încălcări manifestate prin nedeclararea averii, diferența prețurilor bunurilor imobile/mobile, însă a acceptat explicațiile candidaților, constatând că aceștia au comis omisiuni tehnice, fără intenții de a eluda regimul juridic de declarare a averii.

În pofida acestor fapte, în decizia nr. 12 din 06 ianuarie 2023 în privința candidatului Sergiu Osoianu, Comisia nu a redat elementele de fapt care să indice de ce Sergiu Osoianu este apreciat ca neintegru în raport cu alți candidați aflați în aceeași situație. Astfel, spre deosebire de alte cazuri identice până la 06 ianuarie 2023, dar și după această dată, Comisia a respins explicațiile reclamantului cu privire la nedeclararea unui autoturism în modul stabilit de legislație, subevaluarea a 2 autoturisme și neplata impozitului pentru creșterea de capital în urma vânzării automobilului concubinei, adoptând o atitudine selectivă și neîntemeiată în raport cu situațiile similare.

În consecință, completul de judecată special conchide că Comisia de evaluare la emiterea deciziei contestate nu și-a motivat decizia și nu a ținut cont de principiul proporționalității și a dreptului discreționar conform Codului administrativ.

Coroborând circumstanțele enunțate supra, completul de judecată special conchide că, decizia emisă de Comisia de evaluare contrar prevederilor art. 21 din Codul administrativ nu întrunește cerințele de legalitate procedurală și substanțială, iar circumstanțele constatate denotă dreptul candidatului la o decizie de evaluare favorabilă din acest punct de vedere.

Completul de judecată special subliniază că, noțiunile „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022 constituie după natura lor juridică noțiuni juridice nedefinite (normă juridică vagă), care nu oferă discreție Comisiei de evaluare, dar obligă la o interpretare complexă și riguroasă a normei în lumina unor fapte de încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională, pe când, la caz, Comisia a reținut cu titlu virtual că, acțiunile candidatului ar putea fi considerată o conduită neglijentă.

În același sens, Completul de judecată special subliniază că, în virtutea funcției sale constituționale de înlăptuire a justiției instanța de judecată are competența finală de a interpreta într-un caz concret o noțiune juridică vagă.

Astfel, încălcările reținute de către Comisia de evaluare nu satisfac criteriul ce ar permite acestuia să decidă nepromovarea candidatului pentru încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată.

Din preambulul Legii nr. 26/2022 rezultă că scopul acesteia constă în sporirea integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și organelor specializate a acestora și în vederea sporirii încrederii în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor, dar și în general, în sistemul justiției.

Din decizia contestată și actele prezentate de pârâtă nu rezultă care din aceste scopuri sunt urmărite prin soluția de nepromovare a evaluării. Oricare din aceste scopuri ar fi legitime, însă nici unul din ele nu este analizat.

Trebuie remarcat, însă, că Comisia este în mod fundamental liberă să-și aleagă scopurile sau scopul legitim, însă acest fapt trebuie să rezulte din conținutul deciziei și confirmat din actele dosarului administrativ.

Completul de judecată special constată că, Comisia de evaluare nu a efectuat o analiză și motivare a scopului legitim a deciziei emise.

Potrivit art. 29 alin. (2) lit. a) din Codul administrativ, o măsură este proporțională dacă este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege. Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului de a fi ales în organele enumerate în Legea nr. 26/2022 chiar pentru presupuse încălcări nesemnificative reținute de către Comisie nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema stridentă în buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei, neevaluarea candidatului, nu doar că nu se încadrează în motivele de neevaluare, dar constituie o încălcare inutilă și, prin urmare, ilegală a drepturilor reclmantului.

Totodată, conform art. 29 alin. (2) lit. b) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este necesară pentru atingerea scopului. Conform acestui element al proporționalității înseamnă că măsura oficială trebuie să fie cel mai blând mijloc de atingere a scopului de reglementare. Comisia de evaluare nu a efectuat această analiză la caz. Astfel, Comisia de evaluare nu a analizat alternativele de reglementare a cazului individual care să îndeplinească scopul de reglementare în același mod. Dezavantajele pe care le presupun alte opțiuni de reglementare trebuie luate în considerare și stau în calea caracterizării lor ca mijloc mai blând. Participarea candidatului la alegeri pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii cu constatările unor probleme minore plasate în spațiul public și care fac parte din realitățile sociale ale Republicii Moldova, reieșind și din modificarea constantă a legislației naționale, ar fi fost o măsură mai blândă pentru atingerea scopurilor dorite.

Conform art. 29 alin. (2) lit. c) – (3) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproportională în raport cu scopul urmărit. Această cerință implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic. Cu cât dreptul este mai vătămat cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma ingerinței să fie superior. Este de notat că, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii antrenează după sine nu doar o ingerință, dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cea de judecător. Scopul încrederii în justiție poate fi realizat prin mijloace complexe, dar în niciun caz prin reducerea la zero a ideii de alegeri libere, transparente și în

condiții de concurență în funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și organelor acestuia. Judecătorul, fiind în funcție, se prezumă a fi integru, iar în cazul în care se demonstrează contrariul atunci urmează ca acesta să fie eliberat ponderat din sistemul judecătoresc printr-o procedură disciplinară sau altă procedură, care să țină cont de garanțiile independenței sale. Completul de judecată special notează că, scopul Legii nr. 26/2022 este printre altele de a spori încrederea în justiție, dar nu de a transforma justiția într-o ramură a puterii de stat ineficientă și asupra căreia ar plana imixtiunile.

În sinteză la acest aspect de legalitate, completul de judecată special constată că, decizia Comisiei de evaluare este contrară și principiului proporționalității.

În continuare, completul de judecată special reiterează că încălcările de integritate financiară și etică reținute au fost apreciate de către Comisie strict izolat de contextul istoric-social, ceea ce afectează securitatea raporturilor juridice. În general, sistemul juridic admite efectul retroactiv al legii, dacă aceasta favorizează situația juridică a persoanei, însă acest efect nu poate fi proiectat pe calea interpretării juridice.

Cu referire la argumentul reclamantului precum că în procedura de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare cu privire la încălcarea limbii de desfășurare a procesului de evaluare, manifestat prin lipsa traducerilor în limba engleză a actelor și declarațiilor prezentate de către candidat la etapa colectării și verificării datelor de către membrii Comisiei, având în vedere că membrii Comisiei Herman von Hebel, Victoria Henley, Nona Tsotsoria, care sunt vorbitori de limbă engleză și cărora nu le-ar fi fost asigurată traducerea în limba engleză de către secretariatul Comisiei, completul de judecată special reține următoarele.

Potrivit art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare apreciază materialele acumulate după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisia de evaluare.

Din această normă rezultă regula cercetării nemijlocite a probelor, libertatea probei și aprecierea nemijlocită a probelor de către membri Comisiei.

Completul de judecată special constată că, reprezentanții pârâtei în ședința de judecată au confirmat că nu există traducere scrisă a documentelor în limba cunoscută de membrii străini ai Comisei de evaluare, desemnați de partenerii de dezvoltare, fapt ce contravine art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, dar și prevederilor art. 22 și 92 din Codul administrativ.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată special constată că, Comisia nu a respectat dreptul de acces efectiv a candidatului la conținutul dosarului administrativ, care oferă dreptul acestuia de a face cunoștință și extrage copii de pe orice document și informație care se referă în privința sa ca participant la procedura administrativă de evaluare. Îngrădirea accesului la dosarul administrativ a generat și încălcarea altei garanții, cum este dreptul la apărare a candidatului în fața Comisiei de evaluare.

Completul de judecată special apreciază ca întemeiat argumentul reclamantului precum că timpul acordat de către Comisie pentru prezentarea informațiilor a fost

unul insuficient și restrâns, astfel nefiind posibil acumularea probelor în vederea desființării integrale a eventualelor „dubii serioase” Comisie de evaluare.

La capitolul dat, completul de judecată special învederează că, potrivit art. 82 din Codul administrativ, (1) dacă procedura administrativă trebuie realizată în scris conform art. 28 sau se realizează în scris, autoritatea publică, concomitent cu inițierea procedurii, întocmește un dosar în format electronic sau pe suport de hârtie, care conține toate documentele și înscrisurile ce se referă la procedura respectivă. Dosarul în format electronic conține, după caz, copii scanate de pe documentele pe suport de hârtie, autenticitatea copiilor fiind confirmată prin semnătura electronică aplicată de persoana responsabilă din cadrul autorității publice, documente electronice, alte înscrisuri și informații relevante expuse în format electronic. (1¹) Copiile scanate în format electronic de pe documentele oficiale emise pe suport de hârtie și înscrisurile în format electronic pe care nu s-a aplicat semnătura electronică se utilizează fără restricții în raporturile cu autoritatea publică și pot fi incluse în dosarul administrativ, în măsura în care actele normative nu impun expres aplicarea semnăturii pe copiile/înscrisurile în cauză sau respectarea cerințelor pentru documentul electronic. (2) În momentul în care este pus la dosar, un document se vizează cu numere continue de pagini. (3) Dacă din dosar se extrag documente pentru o anumită perioadă, despre aceasta se face o mențiune, care va cuprinde: a) denumirea documentului extras; b) numărul paginilor extrase; c) motivul extragerii documentului; d) numele persoanei care a dispus extragerea documentului; e) data la care documentul a fost extras. Mențiunea se pune la dosar în locul documentului extras. (4) Dosarele administrative se păstrează până la expirarea termenului de păstrare, ce rezultă din dispozițiile legale existente în acest sens.

În corespundere cu art. 83 din Codul administrativ, (1) autoritatea publică care conduce procedura administrativă acordă participanților la procedură accesul la dosarul administrativ. (2) Până la finalizarea procedurii, participanții nu vor avea acces la proiectele de acte administrative individuale. (3) Accesul la dosarul administrativ nu este permis în cazul în care prin aceasta se afectează îndeplinirea regulamentară a sarcinilor autorității publice sau în cazul în care se urmărește protejarea unui secret ocrotit de lege ori există necesitatea protecției drepturilor participanților la procedura administrativă sau ale terților. (4) În cazul în care există un interes îndreptățit, autoritatea publică care conduce procedura administrativă poate permite, la cerere, accesul la dosar și în cadrul unei alte autorități publice sau unei reprezentanțe diplomatice ori consulare a Republicii Moldova din străinătate. (5) În cadrul accesului la dosar participanții își pot face notițe sau copii de pe dosar. Costurile pentru copii le suportă fiecare participant în parte, ele fiind de 0,02 unități convenționale pentru fiecare pagină. Copiile de pe dosar în format electronic, precum și exemplarele documentelor electronice și copiile acestora sunt gratuite.

Mai mult, completul de judecată special notează că, Comisia de evaluare avea obligația să prezinte în conformitate cu prevederile art. 221 și 82 din Codul administrativ pe deplin dosarul administrativ a candidatului Sergiu Osoianu în instanța de judecată, astfel, încât și instanța de judecată să-și poată îndeplini sarcina constituțională de control judecătoresc efectiv asupra chestiunilor de fapt și de drept.

La fel, și normele speciale, prevăzute la art. 10 alin. (5), art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) lit. g) din Regulamentul de evaluare în temeiul Legii nr. 26/2022, adoptat la ședința Comisiei de evaluare din 02 mai 2022, garantează dreptul candidaților de a avea acces a lua cunoștință cu materialele acumulate de către Comisia de evaluare și secretariatul acesteia pentru evaluarea sa.

Potrivit declarațiilor reclamantului, șeful secretariatului Comisiei de evaluare a refuzat să-i pună la dispoziție toate materialele dosarului administrativ și i-a prezentat doar copiile unor acte, care în proporție de 90% au fost prezentate de către dânsul Comisiei de evaluare în cadrul rundelor de întrebări. Totodată, i s-a explicat că, Comisia de evaluare prezintă doar actele care le consideră relevante. Această circumstanță a fost invocată de către candidatul Sergiu Osoianu și în cadrul ședinței publice de audiere din data de 06 ianuarie 2023.

Mai mult, în cadrul examinării prezentei cauze de contencios administrativ, reprezentanții pârâtei au recunoscut că atât candidatului Sergiu Osoianu, precum și la dosarul administrativ al candidatului Sergiu Osoianu nu au fost prezentate toate materialele administrate de către Comisia de evaluare, ci doar înscrisurile care Comisia de evaluare le-a considerat în opinia ei relevante.

Circumstanțele date atestă că, Comisia de evaluare a încălcat dreptul la apărare al candidatului Sergiu Osoianu, deoarece nu i-a asigurat accesul la dosarul administrativ, care trebuie să conțină toate materialele acumulate de către Comisia de evaluare, cu cel puțin 3 zile până la audiere, conform art. 82 și art. 83 din Codul administrativ, în coroborare cu art. 10 alin. (5), art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) lit. g) din Regulamentul de evaluare adoptat în temeiul Legii nr. 26/2022.

Respectiv, Comisia de evaluare nu și-a exercitat în totalitate competența de a cerceta starea de fapt din oficiu, aceasta fiind prevăzută în mod expres și de art. 6 lit. f) din Legea nr. 26/2022 care prevede că întru exercitarea competențelor sale, Comisia de evaluare solicită informații de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, precum și acumulează orice informații relevante pentru realizarea mandatului său.

Deci, legiuitorul a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârgii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare. Prin urmare, neexecutarea obligației de cercetare din oficiu a dus la adoptarea unei soluții pripite de către Comisie și respectiv, încălcarea dreptului la apărare a candidatului.

Completul de judecată special reține că, circumstanțele constatate denotă o încălcare a garanțiilor procedurii administrative de evaluare cum ar fi, dreptul la o examinare deplină a faptelor, dreptul la o decizie motivată și imparțială, dreptul la audiere efectivă, dreptul de acces la dosarul administrativ, dreptul de a fi implicat efectiv în procedura de evaluare, dreptul la colaborare efectivă în clarificarea stării de fapt și dreptul la o decizie fără erori discreționare în partea aprecierii probelor.

Completul de judecată special constată că, doar aceste încălcări izolate a garanțiilor în procedura administrativă constituie erori grave de procedură, care au afectat caracterul echitabil al procedurii administrative de evaluare, și ca consecință existența unor circumstanțe de natură procesuală, care ar fi dus la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special remarcă faptul că, statul a investit Comisia de evaluare cu prerogativa de a se ghida de anumite standarde pentru a selecta cei mai integri candidați la funcția de membri *inter alia* în Consiliul Superior al Magistraturii, care la rândul lor ar putea asigura corectitudinea funcționării sistemului judiciar per ansamblu, inclusiv prin aplicarea unor politici coerente și conforme cu standardele general acceptate.

Reclamantul a demonstrat completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție caracterul just al elementelor invocate în contestația sa, inclusiv cu privire la corectitudinea operațiunilor financiare efectuate la gestionarea, vânzarea și cumpărarea bunurilor mobile și imobile, precum și la respectarea normelor de etică și deontologie.

Totodată, completul de judecată special notează că, Comisia de la Veneția a recomandat că, decizia finală în privința evaluării să fie luată de către instanța de judecată competentă, totuși Parlamentul Republicii Moldova a optat pentru o altă politică de drept referitor la acest subiect. În pofida acestui fapt, completul special de judecată subliniază că, din rațiuni de protecție efectivă a drepturilor este în drept și obligat să desfășoare un control judecătoresc de legalitate deplin asupra chestiunilor de fapt și de drept.

Chiar dacă, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este limitat în adoptarea unei decizii finale, totuși argumentele, concluziile și constatările sale sunt obligatorii și executorii pentru Comisia de evaluare. Această concluzie se desprinde direct din prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, care reglementează caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive.

Completul special de judecată își întemeiază argumentul său pornind și de la jurisprudența Curții Constituționale, care a reliefat că, chiar dacă completul special al Curții Supreme de Justiție nu poate obliga Comisia de evaluare să promoveze candidatul evaluat, argumentele și concluziile făcute de această instanță în cazul soluționării contestațiilor rămân obligatorii pentru Comisie (DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 §143).

Completul de judecată special notează, că tot din rațiuni de control judecătoresc efectiv, dar și din motive de calitate a legii, Comisia nu este obligată, după dispunerea reluării procedurii de evaluare, să cerceteze alte circumstanțe decât cele care au stat la baza admiterii acțiunii reclamantului.

Astfel, evaluarea după reluarea procedurii nu ar trebui să se transforme într-un argument și activitate circulară vicioasă, fapt care este contrar standardului de protecție efectivă a drepturilor, separarea ramurilor puterii de stat, certitudinea juridică și efectul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive.

Completul de judecată special menționează că circumstanțele reținute de Comisia de evaluare nu se încadrează din perspectiva proporționalității în motivele de nepromovarea a evaluării candidatului Sergiu Osoianu.

Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului candidatului Sergiu Osoianu de a participa și de a fi ales în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii pentru faptele minore reținute de către Comisia de evaluare nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere

problema de buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei și nepromovarea candidatului pentru faptele minore, nu doar că nu se încadrează în motivele de nepromovare, dar constituie o încălcare inutilă și ilegală a drepturilor enunțate.

Completul de judecată special reiterează că măsură întreprinsă de autoritatea publică pârâtă este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Acesta cerință a legiuitorului implică o punere în balanța a valorilor protejate juridic, o pondere a intereselor în joc. Cu cât dreptul este mai vătămat, cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma integrității să fie superior.

Prin urmare, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, antrenează după sine nu doar ingerința dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cu cea de judecător.

Din considerentele menționate, completul de judecată special relevă că, în prezenta cauză se regăsesc temeuri legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 12 din 06 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Sergiu Osoianu.

Completul de judecată special reține că ilegalitatea deciziei contestate duce la anularea deciziei și dispunerea reevaluării candidatului. Or, dispunerea reevaluării este rezultatul final și implicit care include pierderea valabilității deciziei conform art. 139 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (a se vedea DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 § 143; cauza Ramos Nunes de Carvalho e Sá vs Portugalia [MC], 06 noiembrie 2018, § 184 și jurisprudența citată).

În conformitate cu prevederile art. 224 alin. (1) lit. b), 195 Codul administrativ, art. art. 238-241 din Codul de procedură civilă, art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. b), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

d e c i d e:

Se admite acțiunea în contencios administrativ înaintată de Sergiu Osoianu, reprezentat de avocatul Petru Balan împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 12 din 06 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Sergiu Osoianu și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

Se anulează decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 12 din 06 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Sergiu Osoianu.

Se dispune reevaluarea candidatului Sergiu Osoianu de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ion Guzun

judecători

Mariana Pitic

Ion Malanciuc